

Brassói Lapok

XL. évfolyam

Főszerkesztő:

Pénlek

275 szám.

Szele Béla dr.

1934. évi november 30

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDELÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegeoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegeoldalon 9 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassov, Str. Regale Carol 5b. 5c. Telefonszámok: kiadóhivatal 92, szerkesztőség 93.

A genfi pör és a kisebbségek

Minden józan értelemre a döbbenet erejével hat az a háborús pszichózis, amely Európában szinte hetek alatt uralkodott el a lekeken. Súlyos kórra mutat ez a tünet, de ha a kórnak tárgyi okait vizsgáljuk, meg kell állapítanunk, hogy ezek az okok távolról sem állanak arányban azzal a veszéllyel, ami Európa jövőjét, szellemiségét, egész kulturáját és hegemoniáját fenyegetné a háború felidézésével.

A józan és hívős mérlegelés nem vethet föl egyetlen olyan problémát sem, amit Európa egyes államai és hatalmi körök kölcsönös jóakarattal, megértéssel s a kiegyenlítés becsutetes szándékával ne tudnának megoldani.

Háborús veszély csak annyiban van, amennyiben háborús pszichózis van.

A Saar-kérdésben úgy a franciák, mint a németek részéről megvan a szándék a megegyezésre.

Az Anschluss, amely kérdésben egész Európa egységes akarata jutott kifejezésre s éppen ezért Németországnak is deferálni kellett, ma nem jelent háborús veszélyt.

A dunai kérdés a maga bonyolultságában és sokrétűségében távolról sem került még egészséges nyugvópontra s a gazdasági együttműködés és kiegészülés problémái még változatlanul nyitva vannak, a szükséges hidakból az első pontonok sem kerültek még leverésre, de egyre parancsolóbb erővel nyomul a probléma-komplexum előterébe a kenyérkérdés, amely előtt minden nacionalizmusnak el kell törpülnie, mert hiszen egyenesen katasztrofális az a helyzet, hogy a Dunamedence országainak mai elzárkózásában a kincsekkel megáldott terület milliónyi emberének kell kenyértelenül s jórómán a négerék életstandardjával egy sorban tengődnie. A Dunamedence kérdése súlyos kérdés, de nem reménytelen s egészséges megoldását csak a békés evolúciótól várhatjuk.

De még a Távolkeleten sem mutatkozik most vérvörös színekben a horizont. Az orosz-japán háború veszélye nem akut s a perifériális, gyarmati kérdések szintén a békés kibontakozás felé mutatnak, amit az olasz-francia egyezkedés is illusztrál.

Mi hát a háborús pszichózis oka? Semmi más, mint a tragikus méreteken megnövekedett kölcsönös bizalmatlanság, rosszhiszeműség és gőtlenség, ami például a német-francia viszonylatban úgy jut kifejezésre, hogy Németország a francia-orosz barátkozást mint ellene készülő fegyveres föllépést fogja föl, Franciaország viszont a német hadiipar foglalkoztatásából arra következtet, hogy féltendő mulva megindul a német henger. A háborús pszichózis motívumai között kétségtelenül fölléptek a fasiszta és demokratikus berendezkedések között mutatózó mélyreható különbségek s talán nem utolsósorban az egyes országokra mindjobban rá súlyosodó belső bajok. Hiszen régi módszere már a politikának, hogy ha egy hatalom belső krízisébe jutott, nyomban fölszított valami külső, esetleg gyarmati kérdést, hogy ily módon tartsa egyensúlyban saját nyugalmi helyzetét.

Európa hevenyproblémái közül ma kettő fekszik a Népszövetség asztalán. Az egyik a Saar-kérdés, amely tovább a megnyugvás állapotába kerül, a másik pedig a marseillei királyi kassza diplomáciai aktahalmaza, amely napjainkban veti a legmagasabb fénycsóvákat és amelybe szinte a Dunamedence utolsó tizenhat esztendőjének minden puskapora felszóródott. A bizalmatlanságnak és a kölcsönösen imputált rosszhiszeműségnek tegorjelmezőbb, történelmi dokumentumai ezek.

A diplomácia genfi akciójának csúcspontjává vált a fertőzötthez a helyzet s ennek a feszültségnek a szinte elviselhetetlen nyomását legerősebben a kisebbségi nép érzi. De az is bizonyos, hogy helyzeténél és adottságánál fogva is a legobjektívebben szemléli az eseményeket, mert tekintetét és látókörét nem felhőzik el a nacionalizmus felcsapó gőzei s nála a békéhez való ragaszkodás erősebb.

Hosszas módosítás után

Negyvenhat gépelt oldalra terjed a délszláv igazoló memorandum

Hazahívták a budapesti délszláv követet

Miről folytak a párisi diplomáciai tárgyalások?

Genf, november 29.

A délszláv jegyzéket alátámasztó emlékirat benyújtásának és közzétételének késlekedését kisanant-körökben azzal indokolják, hogy Jugoszlávia hétfőn még újabb bizonyító anyagot kapott Magyarországnak a marseillei merényletért való felelősségét illetőleg. Minthogy ezek a bizonyítékok igen fontosak, szükséges volt bevinni őket az emlékiratba, amely egyébként 15 gépelt oldalra terjed. Maga az egész aktacsomó 46 gépelt oldalt és több fényképet foglal magában. A memorandumot állítólag szerdán délután terjeszti be Jofics délszláv népszövetségi megbízott s rögtön ezután nyilvánosságra is hozzák.

Francia körökben ezzel szemben úgy

tudják, hogy az emlékirat szövege lényeges módosításokon megy keresztül s egészen más lesz a tartalma, mint ahogyan eredetileg tervezték. Állandó változtatásokat eszközölnek rajta, úgyhogy még fogalmazványban sincs készen. Ettől tekintve, Jugoszlávia is taktikázik és húzza az időt az emlékirat beterjesztésével, hogy Magyarországnak minél kevesebb ideje maradjon a bizonyítékok áttanulmányozására.

MINISZTERTANÁCS BELGRÁDBAN A GENFI MAGATARTÁS ÜGYÉBEN

Belgrádi jelentés szerint a délszláv kormány kedden délután minisztertanácsot tartott, amelyen a Genfből visszatérkezett Jofics külügyminiszter beszá-

molt a Népszövetségnek tett lépésekről és azok fejleményeiről. A minisztertanácsról nem adtak ki hivatalos jelentést.

Jofics mindjárt hazaérkezése után, tehát még kedd délelőtti telefonbeszélgetést folytatott Wukiewics budapesti követtel, aki a beszélgetés után közvetlenül Belgrádba utazott. Wukiewics a külügyminiszterrel való tanácskozása után visszatér állomáshelyére.

A délszláv főváros politikai körök az remélik, hogy mihelyt Genfben végetér a marseillei merénylet ügyének vitája, Jofics külügyminiszter rögtön hazatérése után új kormányt alakít a jelenlegi Uzunovics-kabinet helyébe. A Jofics-kormány a belpolitikai felenyhülés kifejeződése volna.

Titulescu és Rüsdý bej szerepe a párisi tárgyalásokban

A párisi diplomáciai tárgyalásoknak a sajtó egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít. A megbeszélések beavatottak szerint a népszövetségi problémákon kívül főleg a keleti paktum és a francia-orosz közlekedés kérdései körül forogtak.

Titulescu találkozott Rosenberg párisi szovjetügyvivővel s, aki azután Laval francia külügyminiszter fogadott. Meglátogatta továbbá Litvinov Flandin miniszterelnököt és Herriot tárcanélküli minisztert, akivel hosszasan tanácskozott. Teffik Rüsdý bej szerdán folytatta tárgyalásait Herriot-val.

Ugy Titulescu, mint pedig a török külügyminiszter hangsúlyozza, hogy a Szovjetszövetségnek jelentős szerep jut az európai politikai békét kívánó hatalmainak a rendszerében. Laval és Litvinov multheti genfi tárgyalásai sokkal döntőbb jellegűeknek bizonyulnak, mint eddig látszott. A két állam között azonban nem indul addig semmi új tárgyalás, amíg a keleti biztonsági és kölcsönös segélynyújtási szerződés tervéről s ennek esetleges következményeiről nem történik döntés. Amint ismeretes, Franciaország már eljuttatta válaszejyzékét a lengyel kormánynak s engedményeket tett neki fenntartásai terén, csak hogy biztosítsa a keleti Locarno-hoz való hozzájárulását. Lengyelország viszont ennek ellenére is

tovább aggodalmaskodik, mert a paktummal mindenképpen vállalnia kellene azt a kötelezettséget, hogy területén orosz vagy német csapatokat engedjen át, aszerint, hogy Német-, vagy Oroszország volna a támadó. A francia-orosz kapcsolat további jellege tehát attól függ, milyen magatartásra szánja magát véglegesen Lengyelország.

Igen figyelemreméltó, amit Laval és Titulescu megbeszéléseivel kapcsolatban az Echo de Paris ír: A lap szerint, amely egyébként igen közel áll a francia nagyvezérkarhoz, a revizionizmus és a revans korlátaital a meggyőződése érdekében szükség van egy kölcsönös támogatást biztosító egyezmény sürgős aláírására. Ennek érdekében meg kell tenni minden erőfeszítést, mielőtt Varsó játéka és Berlin rosszakarata arra nem kényszeríti Franciaországot, hogy szűkebb lómbinációba menjen bele, amely más hiányában, a Szovjetszövetséget állítja be a béke híveinek a táborába. Még van idő arra, hogy Beck megértse a helyzetet és válasszon.

A cikk tehát félreérthetetlenül kifejezésre juttatja, hogy amennyiben Lengyelország kitart a keleti Locarno elleni állásfoglalása mellett, Franciaország számára nem marad más hátra, mint a Szovjettal való szövetség.

A francia kormányt ugyanis nemcsak a helyzet, hanem Litvinov is sürgeti a döntésre.

Ami Teffik Rüsdý bej párisi tárgyalásait illeti, a Jour kiemeli, hogy a török külügyminiszter igen jó közvetítő szolgálatokat tehet a Dunamedence problémájának a rendezése terén, mert egyaránt barátságos viszonyban van úgy Mussolinival, mint Joficcsal, másrészt pedig a magyar kormánnyal s szívesen kapcsolatot tart fenn. Kérdés, hogy a francia szerződés kötése most nem időszzerű, mert ez is csak egyik kerékkötője lehet az olasz-francia közlekedés ügyének.

ISMÉT EGY LETARTÓZTATÁS A MARSEILLEI MERÉNYLETTET KAPCSOLATBAN

A csehszlovákiai Brúxben a rendőrség letartóztatta Tomjanovics János délszláv állampolgárt, mert gyanúja merült fel ellene, hogy köze volt a marseillei királygyilkossághoz. Kihallgatása során Tomjanovics bevallotta, hogy a merénylet napján valóban Marseilleben tartózkodott, azt azonban tagadja, hogy bármilyen része is lett volna a merényletnek. A csehszlovák rendőrség most bizonyítékokat keres Tomjanovics ellen.

Kérdés.

A marseillei merénylet nyomán föllépett hevenygyulladás a Népszövetség ambuációs termében vár orvoslásra. Bizonyos, hogy a beavatkozás körül igen élénk lesz az asszisztencia s az igazságtévesnek szánt aktusban érvényesülni fognak mindazok a befolyások és javallatok, amelyek a jelen európai politikáját

Kivánnunk kell minden igazságszerető emberrel, hogy a nagy perben olyan ítélet hozassék, amely megfeleljen az igazságszolgáltatás legmagasabb érdekének, de a per kriminális jelentőségén túl a Népszövetség munkája ne jelentse csupán a sébek szimptomatikus kezelését, hanem az alapkör meggyógyítására törekedjék s hogy utána ne álljon több egymással szembe forduló és megváltó, az oktat-

lan erőszak politikáját váltsa föl az okos engedékenység és kiegyenlítés politikájára. A genfi perből egyetlen vezérgondolat kerülhet ki győztesként és ez az, hogy minden népnek jog van a saját életéhez, olyan erkölcsi normák között természetesen, amelyek kölcsönösen kötelezők és az európai civilizáció, a népek becsületes egymástbecsülése és tisztult békétörök vései erkölcsi rendjéből folynak.

Tessék kívágni és eltenni!

15. sz. SZELVÉNY

a B. L. novemberi
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 db novemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 novemberi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedhetők Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moșilor 59), vagy a főbizományosnál „Cosmopolis”, Calea Grivitei 10). Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

Jugoszlávia beadta a bizonyító jegyzéket

Foties délszláv népszövetségi megbízott szerdán a késő délutáni órákban végre benyújtotta a kormány jegyzékét aláírt emlékiratot a Népszövetség főtítkárságának. A memorandumot az esti órákig még nem hozták nyilvánosságra.

Avenol főtítkárság Eckhardt magyar fődelegátus 24-ik sürgető jegyzékére válaszul közölte, hogy a népszövetségi tanács rendkívüli ülészaka kezdetének az időpontját még most sem állapították meg pontosan. Mielőtt a Saar-kérdésben összehívott ülészak megnyitására időpontja biztos lesz, értesíteni fogja Eckhardtot. Beavatottak szerint a tanács csak a jövő szerdán, vagy csütörtökön ül össze.

Genfi olasz körökben úgy tudják, hogy Lengyelország is a délszlávhoz hasonló jegyzéket nyújt be Csehszlovákia ellen, azzal, hogy 1931-ben Lengyelország területén elkövetett ukrán-terrorcselekményeket Csehszlovákiában készítették elő.

December 3-ikán hirdeti ítéletet a tábla Lőrinczy Mózes ügyében

Kolozsvár, november 29

Lőrinczy Mózes, a sikasztással és csalással vádolt bankigazgató ügyének táblai tárgyalásán szerdán délelőtt elhangzottak a perbeszédok. Az ítélet kihirdetését a bíróság december 3-ra halasztotta.

Döntött a belügyminiszter:

Senkit sem bocsátanak el a nagyváradai városházáról

Nagyvárad, november 29.

Az államgépezet egyszerűsítésével kapcsolatban a belügyminiszter tudvalevőleg rendeletet küldött valamennyi városvezetéséhez, hogy felülvizsgálát végeztetjék be mindazon tisztviselőjük kimutatását, akiket 1924 óta neveztek ki, vagy léptettek életbe. A nagyváradai polgármesteri hivatal elnöki osztálya össze is állította ezt a kimutatást és Mosoiu időközi-bizottsági elnök levitte azt Bukarestbe és bemutatta Inculetz belügyminiszternek.

Mosoiu időközi-bizottsági elnök most tért vissza a fővárosból és szerdán maga elé hívatta az ügyosztályvezetőket, közölve velük, hogy a belügyminiszter döntött a felülvizsgálás ügyében. Eszerint a nagyváradai városházáról egyetlenegy tisztviselőt sem bocsátanak el, még ha 1924 után nevezték is ki. Valamennyi városi tisztviselő megmarad eddigi beosztásában. Ez a bejelentés a városi tisztviselők körében érthető örömet keltett.

A LEJ KÜLFÖLDÖN

Prága 17.35—17.75, Bécs 283—287, Berlin 24.90, London 497, Budapest 342—346.

Ötmillió dinárt költöttek Jugoszláviában az odame-nekült osztrák nácik

Belgrád, november 29

Az Ausztriából menekült osztrák nemzeti szocialista rohamosztárosok, — amint már jelentettük — a varasdi gyűjtőtábor felosztása folytán, Németországba utaztak. Az indulás előtt 3 nappal a menekült nácik nagyszabású ünnepségeket rendeztek és azok során többször is kifejezték a menedéket adó Jugoszlávia iránti érzett hálájukat. Közben egy esküvő is lezajlott. Egy Mache Alajos nevű rohamosztáros nőül vette az Ausztriából szintén elmenekült Kresch Mériát.

Utazásuk előtt az osztrák nácik minden adósságukat és tartozásukat rendezték azokból az összegekből, amelyeket a németországi nemzetiszocialista-párt küldött megbízottjai bocsátottak rendelkezésükre. Kiszámították, hogy a varasdi gyűjtőtáborban elhelyezett osztrák nácik ott tartózkodásuk alatt több mint 5 millió dinárt költöttek el.

Karánsebes közelében

7 fegyveres bandita kirabolta egy dohányt szállító autót

Temesvár, november 29.

Tegnap éjszaka Karánsebes közelében 7 fegyveres bandita kirabolta a karánsebesi Pollák-testvérek teherautóját, mely a Discom megbízásából dohányárut szállított.

60 ezer lej készpénzt és 20 ezer lej értékű bélyeget raboltak el, ezenkívül kifosztották az autón utazó Kőezegi Aladár temesvári utazót, akitől el-

szedték értéktárgyait és kevés készpénzt. A rendőrség, miután tudomást szerzett a vakmerően végrehajtott utonállásról, a csendőrség segítségével azonnal megkezdte a nyomozást. A csendőrök tüzetesen átkutatták a vidéket és sikerült is elfogniuk a banda egyik tagját, akire a szembesítés alkalmával a soffőr azonnal ráismert. A vizsgálat folyik.

Változnak az idők...

Elkobozták Németországban a hitlerista birodalmi püspök lapját

Berin, november 29

Müller birodalmi püspök most újabb otromba kirohanással fokozta azt a gyűlöletet, amellyel a német evangélikus egyház hívei erőszakossága miatt iránta viseltetnek. A kiadásában és szerkesztésében megjelenő „Evangélium a Harmadik Birodalomban” című egyházi lapjának legújabb számában ugyanis azt írta, hogy a horogkeresztes protestantizmusnak minden eszközt fel kell használnia céljai érdekében s ki kell verekednie, hogy a többi evangélikus egyház-törzsek lapjait a birodalmi kormány tiltsa be. Emiatt Müller lapját elkobozták.

A horogkeresztes egyház hivatalos

közlönyének az elkobzása egész Németországban nagy feltűnést keltett. Újabb bizonyítékát látjuk ebben ugyanis annak, hogy Hitler kormánya végleg elejtette a gyűlöltté vált náci-püspököt, aki brutális eljárásával nemcsak most lőtt túl a célon, hanem működésével szakadást idézett elő az egyházban. Az evangélikusok többsége tudvalevőleg azokhoz a püspökhöz csatlakozott, akik a „német keresztények” ellen foglaltak állást, sőt felvették velük a harcot, amely az ő győzelmükkel végződött. Hitler kénytelen volt meghajolni az egyház régi vezetői előtt s megtagadni a közöséget Müllerrel, akit önkényesen éppen ő tett meg egyszerű tábori papból birodalmi püspöknek.

Jaj a temesvári patkányoknak!

Temesvár, november 29

A városi tanács tegnap esti ülésén elhatározta, hogy a revíziós bizottság kedvező döntése alapján végrehajtja a patkányirtást. A továbbiak során a tanács úgy határozott, hogy a városi színház homlokzatát 3-4 méterrel felemeli és márvánnyal s más hasonló diszkóval boríttatja be.

Változások a magyar diplomáciai karban

Budapest, november 29

A magyar diplomáciai karban fontos személyi változások következnek be. A mint hivatalos helyről jelentik, Horthy kormányzó bárdosi Bárdossy László dr. elsőosztályú követségi tanácsos rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterrel való kinevezése formálisan is megtörtént és egyidejűleg megbízta a buka-

resti magyar követség vezetésével.

Bárdossy dr. Bukarestbe való kinevezésével egyidejűleg a kormányzó úgy intézkedett, hogy Magyar Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter a hágai magyar követség vezetését vegye át. Az eddigi hágai magyar követ, Török Bélát, aki a Norvégiában, Dániában és Svédországban élő magyarok érdekeit is képviselte, a kormányzó rendelkezése az athéni követség élére helyezte.

CREPE-SATIN GEORGETTE MONGOL SELYMEK ESTÉLYI RUHAK részére

SELYMEK terhénemük részére NYERSSELYMEK

gyönyörű választék FEKETÉBEN, alkalmi ruhák részére.

GALLIA

Fiókok:

Brassó, Szabadságtér 3. (Buzasor)

NAGYSZEBEN: Strada Regina Maria 34.

KOLOZSVÁR: Strada Gen. Necolcea 2. (Kornis-u. Renner-palota)

A temesvári tábla leszállította a radnai szeszgyár 39 millió lejes birságát

Temesvár, november 29.

Ma került a tábla elé a radnai szeszgyár ügye, amellyel annakidején hosszasan foglalkoztak a lapok. A gyárat ugyan is 600 ezer liter állítólagos illegális szesz miatt 39 millió 400 ezer lej birsággal sújtották. A tábla ítéletében 37 millió lejt törölt, a fennmaradt összegre nézve pedig elrendelte a visszaélés bizonyítását.

A konkordátum ügyében

Lepadatu kultuszminiszter hosszasan tárgyalta Radulescu külügyi al-miniszterrel

Bukarest, november 29.

Lepadatu kultuszminiszter látogatást tett a külügyminisztériumban, ahol hosszasan tárgyalta Savel Radulescu alminiszterrel. Az Adeverul szerint a kultuszminiszter látogatása a konkordátummal áll összefüggésben, amelynek értelmezése körül, amint arról annakidején mi is beszámoltunk, súlyos természetű nézeteltérések keletkeztek az ortodox és a görög katolikus világi szervezetek között. Az ortodoxok álláspontját Goga terjeszti elő a parlamentben, aki interpelláció formájában óhajtja a kérdést napirendre tűzteni. Állítólag Petrescu Comnen berlini követ bukaresti útja is kapcsolatban van a konkordátum érdekes fejleményeket ígérő problémájával.

— Elhízott egyéneknek a már régóta szívesen alkalmazott természetes „Ferenc József” keszervizkura a bélműködést erőteljesen előmozdítja, az anyagcsere-tetemesen élénkíti, a zsírmennyiséget megfelelően lecsökkenti és a testet könnyedé teszi. Az orvosi szakirodalom kimutatja, hogy a Ferenc József viznek a máj és a végbél felé irányuló vörtecsulásoknál, valamint aranyérről és prostata-bajoknál is valóban áldásos hatása van.

Az Erdélyi és Bánsági Borbély- és Fodrászmesterek Szövetsége harcot kezd a kontárok ellen

Marosvásárhely, november 29

Az erdélyi és bánsági borbély- és fodrászmesterek marosvásárhelyi központja, amely már eddig is terjedelmes beadványokkal fordult az illetékes minisztériumokhoz, a fodrászipar sérelmeinek orvoslásáért erőteljes harc megindítását határozta el. Az egyre jobban elszaporodó kontárok ellen a gyorsított bírói eljárás alkalmazását és szabadságvesztés büntetések kiszabását is kérték egy esetleg elkészítendő törvényben. A szövetség a dugott módon történő vizsgálások miatt sorozatos feljelentést tett. Most felhívással fordultak a nagyközönséghez is, hogy ne segítsék elő a magatartásukkal a kontárokat és ahol kérelmek vannak, kérjék az iparendelő, vagy a szövetség igazolványának felmutatását.

A munkaügyi minisztérium 75470 számú körrendelete különben megtiltja, hogy a gőzfürdőkben és szállodákban vasárnap fodrászmunkát végezzenek.

Merénylet készült az ostendei gyors egyik előkelő utasa ellen, aki György kenti herceg esküvőjére utazott

Páris, november 29.
A Basel-Strassburg-Ostende közötti vasútvonal egyik szakaszán ismeretlen tettesek olyan helyen, ahol a töltés 10 méter magas, megölték a sínket. A merénylet-kísérletet idejében észrevették s így megakadályozták a szerencsétlenséget.

A merénylet az éjszakai gyors ellen készült, amelyen egy neves személyiség utazott Londonba György herceg csütörtöki esküvőjére.

Részletekben égette el meggyilkolt feleségét

Szeged, november 29.
Egy két évvel ezelőtt elkövetett borzalmas feleséggyilkosságot derített ki a rendőrség. Szalay Illés ács 1932. április 8-án bejelentette a rendőrségen, hogy felesége eltűnt. Bár a dolog gyanusnak látszott, több tanu vallomása alapján a nyomozást beszüntették, azzal a feltevessel, hogy az asszony a Tiszába ugrott. Most a rendőrség, bizalmas feljelentés alapján, vallatásra fogta Szalayt, aki beismerő, hogy 1932. április 6-án éjjel az ágyban alva megfojtotta feleségét, a holttestet a kertben elrejtette, majd a mosókonyhában feldarabolta és három éjjelen át részletekben elégette. A csontokat részben elásta a kertben, részben pedig a Tiszába dobta. A rendőrség letartóztatta Szalay vadházastársát, Nagy Rózát is, aki rögtön az asszony meggyilkolása után hozzáköltözött. Fennáll ellene az a gyanu, hogy része volt a feleséggyilkosságban.

hogy 1932. április 6-án éjjel az ágyban alva megfojtotta feleségét, a holttestet a kertben elrejtette, majd a mosókonyhában feldarabolta és három éjjelen át részletekben elégette. A csontokat részben elásta a kertben, részben pedig a Tiszába dobta. A rendőrség letartóztatta Szalay vadházastársát, Nagy Rózát is, aki rögtön az asszony meggyilkolása után hozzáköltözött. Fennáll ellene az a gyanu, hogy része volt a feleséggyilkosságban.

A belügyminiszter betiltott 8 folyóiratot

Bukarest, november 29.
A belügyminiszter a következő baloldali folyóiratokat betiltást rendelte el: Santier, Echipa, Umanitatea, Năzuinta, Unirea Alimentară, Constructor, Asa és Buletinul mîscării antifasciste.

Négy népkönyha kezd meg működését december 20-án Nagyváradon

Nagyvárad, november 29.
A nagyváradi ideiglenes tanács határozata értelmében december 20-án négy népkönyha kezd meg a meleg ételek kiosztását a segélyezésre szoruló munkanélkülieknek és városi szegényeknek. A négy népkönyha a következő helyeken nyílik meg: Váradvelencén, a Csillagvárosban, a Püspöki-úton és a Kaszánya-téren.

Tovább folyik a magyarok kiutasítása Jugoszláviából

Baja, november 29.
Jugoszláviában újult erővel folyik a magyar alattvalók kiutasítása. Népes családoknak csak 5-6 órai haladékot adnak arra, hogy elhagyják az ország területét és ennek következtében sokszor egy egész élet munkájának eredménye odavész, mert a kiutasítottak kénytelenek valósággal elajándékozni minden ingó és ingatlan vagyonukat.

Akinek a szív működése rendetlen, ugyanint az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székélést, ha reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik.

Tisztviselőknek tilos lesz a szerencsejáték

Bukarest, november 29.
Costinescu egészségügyi miniszter gyökeresen módosítani szándékos a szerencsejátékokról szóló törvényt. Az új törvény legfőbb intézkedése az lesz, hogy tiltja a tisztviselőket azoknak a helyiségeknek a látogatásától, ahol szerencsejáték van bevezetve.

A Nagyvárad Altalános Takarékpénztár csődje

Nagyvárad, november 29.
Tegnapelőtti számunkban nagyváradi jelentés alapján azt írtuk, hogy a törvényszék a betétesek kérelmére elrendelte a csődöt a Bihar megyei Általános Takarékpénztár ellen. Híradásunkba pontatlanság csuszott: a csődöt ugyanis a törvényszék a Nagyvárad Általános Takarékpénztár ellen rendelte el, amely nem tévesztendő össze a Bihar megyei Takarékpénztárral, Észak-Erdély egyik legtehetősebb és 60 éve mindig jó hírnévben örvendő pénztárával. Akik különben a Bihar megyei Takarékot ismerik, azokat nem is tévesztette meg az eljárás.

A nemzeti-parasztpártiak kivonultak a Skoda-bizottságból

Boila Romulusz 30 oldalas emlékiratban tisztázza szerepét és bizonygatja ártatlanságát Maniu Gyula egyéni frontot szervez és ellenállásba megy — Mivel magyarázza a kereskedelmi miniszter az árak emelkedését

Bukarest, november 29.
Maniu Gyula bánsági utjának következményei már jelentkeznek a nemzeti-parasztpárt belső életében s ezek a megnyilvánulások előreláthatólag nem maradnak szűk, családi keretek között, hanem fontos szerepük lesz a további belpolitikai események kialakulásában is. Kifelé a párt ezidőszent egységesnek látszik, a helyzettel ismerős vezérpolitikusok azonban nem titkolják aggodalmukat, azok miatt a súlyos nézeteltérések miatt, melyek a Skoda-jelentés értelmezése és ugyanakkor a párt hivatalos álláspontja tekintetében Mihailache, Maniu és Vajda között felmerültek. Maniu véleménye ismeretes. A volt pártelnök arra az álláspontra helyezkedik, hogy a nemzeti-parasztpártnak fenntartás nélkül védelmébe kell vennie a jelentésben megváltott személyeket és a kormánybuktató harc kiinduló pontjaként a Skoda-jelentést jelöli meg, illetve a kormány felelősségét amiatt, hogy a hadiszállításra vonatkozó szerződés felmondását egyszerűen tudomásul vette, amivel — szerinte — hadfelszerelési téren mérhetetlen károkat okozott az országnak. Általában a kormányt minden kormányzati ténykedésével szemben kirekesztően visszautasító magatartást tanúsít.

Vajda Sándor teljesen osztja Maniu álláspontját, ami a kormány ellen indítandó harc eszközeit és jellegét jelenti. Viszont hangsúlyozza, hogy a párt nem vállalhat szolidaritást olyan személyekkel, akik a szerződés megkötése idején nem a nemzeti-parasztpárt keretében működtek. Cihosky tábornokot olyan ténykedésekért teszik felelőssé, amelyekhez az akkori kormány polgári tagjainak semmi köze nem volt. A Boila-ügy szintén nem hozható kapcsolatba a nemzeti-parasztpárttal. Az ellenemelt vádakra egyedül Boilának kell válasznia.

Mihailache felfogása abban különbözik a két erdélyi politikusétól, hogy ő a kormánybuktató kampánynak elvi jelentőséget akar adni és a Skoda-ügyet csak olyan epizódnak tekinti, mely egyelőre több ok arra, hogy a nemzeti-parasztpárt bizalmatlansággal viseltessék a kormány ezutáni tevékenysége iránt.

Maniu a kapuk előtt...

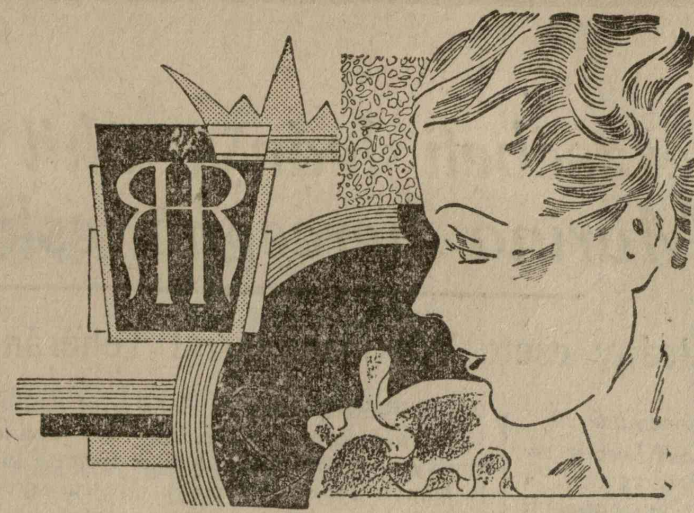
Maniunak tehát tudomásul kell vennie, hogy a párt fölött ezidőszent nem rendelkezhetik. Erről különben az emlékeztetés Gib-vacsora alkalmával is meggyőződhetett, amikor Mihailache személyes megjelenése helyett levélben juttatta el jókívánságait. Ez a helyzet természetesen még inkább kiélezi a párt belső csoportjai között lappangó ellentéteket s ha hozzávesszük azt a körülményt is, hogy a Skoda-botrány a meg nem oldott állítólagos jegyzőkönyvhamisítási ügy, továbbá a Boila Romulusz vád alá helyezése miatt félig-meddig személyes ügye lett Maniunak, nem kell csodálkozni azokon a jelenségeken, melyek a volt pártelnök utóbbi megnyilatkozásaival kapcsolatban nagy belső átalakulások árnyékait vetítik elő. Ma már biztosra vehető, hogy a bánsági út nem csak azt a célt szolgálta, hogy Maniu Gyula lerója kegyeletét Babes Vince emlékével szemben.

A lipcsei megheszélés és a nemzeti-parasztpárt erdélyi tagozataiban egy idő óta észlelhető mozgólódások arra engednek következtetni, hogy Maniu egyelőre, mint „pártjának hű közkatona” gnyűlti azokat az erőket, a melyekkel adott pillanathon szabadon és gátlás nélkül rendelkezhetik.

Maniu, aki taktikai képességeit annyiszor bebizonyította, bizonyára számított arra, hogy a harc hevében — amint a példák mutatják — a tömeges azok felé fordulnak rokonszenveikkel, akik az igazságos, vagy igazságosnak látszó ügyet a leghajthatatlanabb gerincességgel képviselik. „A nemzeti-parasztpárt megmozdulása — írja az Adevărul —

a vezetést, sőt holnap talán az elnökséget is, végzettszerűen Maniu kezébe juttatja.

Vajon ez volt a célja azoknak, akik felkavarták a Skoda-ügyet? Vízet szándékoztak hajtani Maniu malmára, azt akarták elérni, hogy Mihailache háttérbe kerüljön? Nem ismerjük a kulisszák mögötti hadmozdulatokat. Tudjuk azonban, hogy ami ebben az ügyben történik, mennyi kérdőjel az a nagyközönség számára.

Napjainkban már nem osztogatnak CIMEREKET

A Richard Hudnut Three Flowers puder jogot ad minden nőnek, hogy az arisztokraták stílusát öltse fel

RICHARD HUDNUT
Three Flowers Puder

Azok között a tényezők között, amelyekből a nőket megítélik, az arcbőr a legfontosabb, az arcbőr ápolására pedig a puder a leghatásosabb. A szín, elegáns árnyalataival, amely az arcbőrnek hamvasságot és természetességet kölcsönöz, a raffineriával adagolt parfüm, amely a közlekedéskor kellemes benyomást kelt, a mikroszkopikus por, amely az arcbőrt tökéletesen bársonyossá teszi — ezek a kiváló készítmény szükséges alkalmi eszközei.

relési téren mérhetetlen károkat okozott az országnak. Általában a kormányt minden kormányzati ténykedésével szemben kirekesztően visszautasító magatartást tanúsít.

Vajda Sándor teljesen osztja Maniu álláspontját, ami a kormány ellen indítandó harc eszközeit és jellegét jelenti. Viszont hangsúlyozza, hogy a párt nem vállalhat szolidaritást olyan személyekkel, akik a szerződés megkötése idején nem a nemzeti-parasztpárt keretében működtek. Cihosky tábornokot olyan ténykedésekért teszik felelőssé, amelyekhez az akkori kormány polgári tagjainak semmi köze nem volt. A Boila-ügy szintén nem hozható kapcsolatba a nemzeti-parasztpárttal. Az ellenemelt vádakra egyedül Boilának kell válasznia.

Mihailache felfogása abban különbözik a két erdélyi politikusétól, hogy ő a kormánybuktató kampánynak elvi jelentőséget akar adni és a Skoda-ügyet csak olyan epizódnak tekinti, mely egyelőre több ok arra, hogy a nemzeti-parasztpárt bizalmatlansággal viseltessék a kormány ezutáni tevékenysége iránt.

emlékiratot juttatott el hozzá, amelyben tiltakozik vád alá helyezése ellen. Ujabb adatokat hoz a bizottság tudomására, a melyekkel ártatlanságát kívánja bizonyítani. Emlékirata végén megjegyzi Boila, hogy élni akar és élni fog a védekezés jogával.

Ezután Dimitriu berekeszti az ülést, azzal, hogy a jelentés tárgyalását hétfőn kezd meg a bizottság

A KAMARA ÜLÉSE

A kamara mai ülésén Saveanu elnök elparentálja Bogdan Duica egyetemi tanárt, akinek helyébe Capreanu Melinte lelkészét proklamálja képviselőnek.

Cozma dr. javasolja, hogy a képviselők háromhavi fizetéseiknek megfelelő összeggel vegyenek részt a kölcsönjegyzésben.

Ghibaseanu (nemzeti-parasztpárti) tiltakozik az ellen, hogy a parlament tagjait ilyen módon vegyék rá kölcsönjegyzésre. Minden képviselő tudja kötelességét és beátásához méltán jegyezni is fog.

A kamara elfogadja Cozma javaslatát. Deleanu (georgista) kéri, hogy a kereskedelmi miniszter számoljon be a kamarának a kontingentálási ügyek kapcsolatban elrendelt vizsgálat eddigi eredményeiről.

Mihailescu (nemzeti-parasztpárti) felhívja a kormány figyelmét arra az aggasztó jelenségre, hogy a közszükségleti cikkek ára állandóan emelkedik.

Manolescu-Strunga: Mi az oka ennek? Mihailescu: Az ön hibás politikája.

Manolescu-Strunga: A drágulás már négy hónapja tart. Én pedig ezelőtt 2 hónappal vettem át a minisztériumot.

Madgearu: Nem érdekel bennünket, hogy ön mikor jutott miniszteri tárcához. Intézkedéseket várunk!

Manolescu-Strunga: A mai helyzet annak a gazdálkodásnak a következménye, amit a nemzeti-parasztpárt folytatott a devizák beszolgáltatása körül.

Madgearu: Majd bebizonyítom interpellációmban mennyire nincs igazuk.

A szenátusban D. R. Joanelescu interpellációt jelentett be az álláshalmozási törvény alkalmazása ügyében.

Ugy a szenátus, mint a kamara előreláthatólag pénteken kezd meg a választási felirati vitáját.

A NEMZETI-PARASZTPART PARLAMENTI CSOPORTJA

ma este ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a kamarában a párt részéről 14-en, a szenátusban pedig 7-en szólnak fel a felirati vita során. A kamarában Maniu kívül Lupu doktor is beszélni fog. A párt mindkét Házban interpellációk formájában szóvá teszi a tisztviselők és a munkakamarák problémáit.

PESTI R'PORT

Pesterzsébeti leány, akit meghívtak Marina hercegnő esküvőjére

A Soór-leány esete Wilkinson urral Teheránban és Budapesten

Budapest, november 29

Marina hercegnő és a Kent herceg esküvőjének előkelő vendégseregében a napokban kapott helyet egy pesterzsébeti fiatal lány, a 21 éves Soór Annus, aki néhány nappal ezelőtt romantikus körülmények között ment férjhez Edward Wilkinsonhoz, az Angol Bank teheráni fiókjának vezérigazgatójához.

PESTSZENTERZSÉBETRŐL — PERZSIÁBA

Pestszenterzsébeten mindenki Soór Annus tüneményes szerencséről beszél. A csinos, barna leány hegedűművésznőnek készült. Ádesapja Soór Márton, pestszenterzsébeti mázolómester, egyetlen lányát kitűnő nevelésben részesítette. Amikor látta, hogy Annusnak kedve van a zenéhez, a hegedüléshez, taníttatni kezdte. Négy akadémiai osztályt végzett, amikor egyik napról a másikra a Soór-család otthagytta Pestszenterzsébetet, a Kossuth Lajos-utca 16. számú házat és kiköltöztek Perzsiába.

A szobafestőmester bátyja akkor már évek óta kint élt Teheránban. Kitiűnően keresett, meggazdagodott és 1929-ben írt az öccsének: jöjjenek ők is ki. Soór Márton pénzre tette mindazt, amit megmozgathatott, földszintes kis házat egyik rokonára bízta a feleségével és 16 éves leányával elindult Perzsiába. 1930 februárjában érkeztek meg Teheránba, ahol ekkor még nagy kereseti lehetőségek nyíltak külföldiek számára. Soór mint önálló vállalkozó kezdett dolgozni, az akkor épült palotákat, középületeket festette ki. A leánya zenekart szervez. Megismerkedett Lidia Petrova emigráns orosz hercegnővel, aki hat emigráns orosz urat mutatott be a magyar leánynak. Nyolc tagú kamarazenekart alakítottak. A hercegnő ült a zongoránál; Soór Annus volt a primás. A kis zenekar egyszerre népszerű lett Teheránban. Egyik nap az örmény klub, másnap a japánok klubja, a kínaiak egyesülete, egyszer az emigráns oroszok otthona, majd az angol klub hívta meg Soór Annus zenekarát. Egy-két órással hangversenyeket rendeztek a klubok estélyein. A tiszteletdíjából egy-egy hangverseny után körülbelül 50 pengő jutott a fiatal hegedűművésznőnek, aki nagy ambícióval dolgozott, hogy Perzsiában önálló egzisztenciát teremtsen magának. A fiatal primásnő népszerű lett Teheránban.

Egy alkalommal az angol klubban koncerteztek. Beethoven Holdvilág szonátáját Legedülte Soór Annus kis zenekarának kíséretével. Az előkelő közönség percekig ünnepelte a leányt, majd amikor véget ért a hangverseny, egyúttal kérték fel táncra az angol urak. Két tánc között a szünetben az angol klub elnöke lépett Soór Annus mellé. A leány kitűnően beszélt franciául, oroszul, perzsául és németül. A klub elnöke franciául szólította meg a kis primást.

Mr. Wilkinson

— Kisasszony, engedje meg, hogy bemutassam önnek Mr. Edward Wilkinson. Nem volt még szerencséje önnel megismerkedni...

Soór Annus mosolyogva nyújtott kezét annak a középtermű, elegáns, angol-hajszos, deresdő hajú férfinak, aki az elnök mögött állott és egész este le nem vette szemét Soór Annáról. Táncolni kezdtek, franciául beszélgettek. Wilkinson elmondta, hogy ő az Angol Bank teheráni fiókjának vezérigazgatója és engedélyt kért, hogy a fiatal leányt otthonában meglátogathassa. Annus a vezérigazgató bemutatása édesanyjának, édesapjának. A szülők udvariasan fogadták Wilkinson közeledését. Ettől a naptól kezdve a vezérigazgató szinte minden-

napos lett Soóréknál. Nem tartott az ismeretség három hétnél tovább, amikor Wilkinson megkérte a leányt a kezét. A leány nem mondott azonnal igent. Sokáig habozott. 1930-ban ő 17 éves volt, a vezérigazgató pedig 42. De Wilkinson komoly ragaszkodását látva, végül igent mondott. Beleegyeztek a házasságkötésbe a szülők is és amikor 1932 októberében a Soór-család elhagyta Perzsiát, Anna menyasszonyként érkezett Pestszenterzsébetre. Wilkinson a bucsúnál megmondta, hogy különböző akadályok állnak még a házasságkötés előtt, de 1934 őszére ezeket az akadályokat leküzdte. Arra kérte menyasszonyát, várjon rá türelemmel. Ő eljött Magyarországra és feleségül veszi.

Házasság

Két évig mindennap érkezett levél Teheránból a pestszenterzsébeti Soór-házba. Két évig mindennap pestszenterzsébeti levél ment a teheráni Angol Bankba. Nyáron az egyik levélben már megírta Wilkinson, hogy most már semmi akadály sincs a házasságnak, de megvárja, míg megkapja szabadságát, azután Budapestre utazik. Két héttel ezelőtt érkezett meg a vezérigazgató, az egyik dunaparti szállodában szállt meg, de napjának legnagyobb részét kint töltötte Pestszenterzsébeten. A pénzügyminisztériumban a Nemzeti Banknál tett kötelező látogatásai után kitűzték a házasságkötés napját. A pestszenterzsébeti városházán történt a házasságkötés. Az egyik tanu a Nemzeti Bank titkára volt, a másik a menyasszony nagybátyja, Grossherger Gyula nyugalmazott MÁV főfelügyelő. Amikor már a nemzetiszínuszalagos anyakönyvvezető összeadta a Wilkinson-párt és amikor már mind a ketten beírták nevüket az anyakönyvbe, érdekes intermezó történt. A férj hirtelen fiatal feleségéhez fordult:

— Meg kellene kínálni valamivel az anyakönyvvezető urat, — mondotta a vezérigazgató. — Nincs itt valahol pezsgő? A fiatalasszony mosolygott, azt gondolta, hogy Perzsiában ez így szokás és az egyik tanu már sietett is le a szomszédos vendéglőbe, ahonnan két üveg pezsgőt küldtek fel. Az érdekes házasságkötés

tést pezsgő szerencsekívánások fejezték be.

A pestszenterzsébeti kaszinóban tartott esküvői ebéd után Wilkinsonék Párisba utaztak, onnan Londonba. Itt a vezérigazgató az Angol Banknál jelentkezett és nyugdíjaztatását kérte. Huszonhét évig volt Perzsiában, nem akar már visszacsapni, fiatal feleségével nyugodt, békés családi életet akar élni.

TOMÁN ÉS CSEREG

— Nincs semmi feltűnő ebben a házasságban — mondotta Soórné — Teheránban talán kissé feltűnő volt, mert Wilkinson nagy ur volt és úgy ismerték, mint megközelíthetlent. Megszerette a lányomat, a lányom is őt, eljött utána, feleségül vette, ez az egész. Éppen most kaptam egy levelet az Annusól. Irja, hogy több ruhát kapott, mert részt vesznek Marina hercegnő esküvőjén.

— Pénzt keresni mentünk ki Perzsiába. Akkor, amikor mi kint voltunk még lehetett. Az uramnak havonta körülbelül 180 tomán volt a jövedelme. Egy tomán három pengő. Látszólag ez nem sok, de ott kint olyan olcsó az élet, hogy bizony félre tudunk szépen tenni. Egy csereg bus, ami 75 dekánek felel meg, egy grán, az negyven fillér. Egy kiló vaj két és fél grán. Százötven tomán az átlagos fizetés Teheránban. Természetesen, hogy akkor mindenkinek jól ment, ma már az a hely-

zet, hogy magyar mérnökök mint nap-szamosok dolgoznak a városnál. Hogy ez miért van így? Riza kan a perzsa sah, akit egész Perzsiában hallatlanul szeret, évi öt évre 50—60 perzsa ifjút küldött Európába tanulmányutra. Az állam fedezte minden költségüket és úgy kellett nekik megfizetniük ezt, hogy amikor visszaérkeztek Perzsiába, három évig bavi határon tomonéri kellett dolgozniuk az államnak. Természetesen, hogy ez a kiképzett ifjúság lassan kiszorította a külföldieket Perzsiából.

Soórné a perzsiái élményekről természetesen visszatér kisfiára, aki most Londonban előkelő szállodában lakik férjével.

— Nagyon szeretném, ha a lányom és a vőm Budapesten vagy Pestszenterzsébeten telepedne le. Mondtam is Wilkinsonnak, de ő még nem tudja, hogy mit csináljon. Azt mondja, hogy ha Perzsiában van, azt mondják rá, hogy angol. Angliában pedig ő érzi magát idegennek, hiszen egészen perzsa lett a 27 év alatt. Wilkinson jönne ide hozzánk, de azt mondja, hogy nem tudja már megtanul-

Zárt tárgyaláson ítélik a „Kassai Ujság” főszerkesztője fölött

Politikai hajszája áldozata Kövess Illés dr.

Kassa, november 29

A kassai törvényszék — amint röviden jelentettük — most foglalkozik Kövess Illés dr.-nak, a Kassai Ujság főszerkesztőjének kémkedési perével. A tárgyalással kapcsolatban, bár arról a nyilvánosságot teljesen kirekesztették, az a hír terjedt el Kassán, hogy Kövess dr. politikai hajszájának esett áldozatul.

Amikor ugyanis másfél évvel ezelőtt Kövess főszerkesztőt letartóztatták, jelentkezett egy Gonda Mór nevű volt pozsonyi lapszerkesztő, aki a cseh külügyminisztérium sajtóosztályán teljesített beosztású szolgálatokat, s Kövessnével érintkezést keresve, azt az ajánlatot tette, hogy amennyiben a Kassai Ujság részvényeit neki átengedik, az ügyet sikerül teljesen elsimítani. Az ajánlatról tudomást szerzett Kövess dr. is, aki felháborodva jelentette ki, hogy

inkább a börtönben pusztul el, de ezen az áron nem vásárolja meg szabadságát.

A főtárgyaláson Kövess dr. ügye nagyon rosszul áll, mert úgy tudják, hogy a vád koronatanujaként eskü alatt tesz vallomást a e vidék hírhedt politikai kalandora: Weiser Miksa is, aki a magyarok százait juttatta már börtönbe. Ez a rossz hírű agentprovokátor azt fogja vallomásával igazolni, hogy milyen katonai iratokat juttatott idegen állam birtokába a kémkedés vádjával behörtöntött magyar szerkesztő.

Amerika II. nyilvános ellensége megbosszulta Dillinger halálát

Izgalmas géplegyverpárbaj a csikágói utcákon

Chikágó, november 29

Amikor Dillingert, a hírhedt amerikai banditát a rendőrök hónapokig tartó hajszája után lelőtték, egykori kapitánya és bűntársa Nelson vette fel az „Amerika második számú nyilvános ellensége” büszke címet.

A veszedelmes ember tegnap délután egy férfi és egy hölgy társaságában végigautózott Chikágó utcáin s kocsijuk feltűnt egy rendőrségi gépkocsinak. Megállásra szólították fel Nelsonokat, azok azonban a régi csikágói szokás szerint géplegyvertővel válaszoltak. A rendőrök is visszatűzték és folytonosan lö-

völdözve üldözték a menekülő banditák kocsiját, annak azonban sikerült egérutat nyernie.

A banditák géplegyvere halálra sebezte azt a detektívet, aki nemrégiben Dillingert lelőtte. Rajta kívül még egy detektív sebesült meg az izgalmas utcai géplegyverpárbajban.

Később egy Csikágóval szomszédos kisvárosban látták Nelsonokat. A szemtanúk állítása szerint a gépkocsinak mindhárom utasa súlyos sebeket szenvedett.

Az amerikai rendőrség most Nelson után indított szűrtűzű hajszát.

Gyógyíthatatlan betegsége miatt

Felvágta ereit a nagybányai Phönix-gyár egyik mérnöke

Nagybánya, november 29

Szerdán hajnalban Aranyosmedgyes község határában a járókelők az országot melletti mezőn

batalmas vértócsában fekvő, feltűnően elegánsan öltözött férfit találtak altóerén zsebkéssel vágott nagy seb tárogott.

Bevitték a községbe, ahol elsősegélyben részesítették és megállapították, hogy Sántuc Jenő 28 éves mérnökkel, a nagybányai Phö-

nix kénsvagyár alkalmazottjával azonos. A fiatal mérnök zsebében néhány soros levelet találtak:

„Gyógyíthatatlan betegségem miatt vetek véget életemnek.”

Megállapították, hogy kedden érkezett Aranyosmedgyesre rokonai látogatására. A kocsiában több pohár pálinkát ivott, majd kiment a nyílt mezőre, ahol zsebkéssel felvágta ütőerét. Reménytelen állapotban szállították a nagybányai kórházba.

UJDONSÁG

A FLIT-ROVARIRTÓ. POR MEGÖLI A PÓ. LOSKAKAT, A BOLHÁKAT, A HANGYAKAT ÉS A TETVEKET.

Legyek, molyok és szúnyogok ellen használjuk a híres Flit-folyadékot.

Kissé ijesztően sok a jóból

20 magyar »szintársulat« dolgozik Erdélyben

Szinházi szabók, elcsapott kóristák, vigécek, rokkant artisták, mint színigazgatók

Indítvány a beteges tultengés radikális meggyógyítására

Szatmár, november 29.

Nehéz téma, kinos téma. Nehéz hozzányúlani, de éppen olyan nehéz elhallgatni.

Az erdélyi magyar szintársulatokról van szó.

Akárhova megy az ember, akárhova elfelejtődik, minden faluban, minden községben van egy úgynevezett „szintársulat”. Hat-nyolc tagból áll, felszerelés nélkül, darabok nélkül, megfelelő személyzet nélkül kalózkodnak ezek a szintársulatok, hálá a kormányzati bölcseségnek, amely szokatlanul bő liberalizmussal kezelte a magyar színjátszás kérdését és engedélyt adott mindenkinek, aki csak jelentkezett.

A rendszer céltudatos. A rendszer tudja jól, mit akar.

Erdélyben husz úgynevezett szintársulat működik.

Sok a jóból.

A husz közül a kolozsvári-nagyváraditársulatnak, a szatmárinak, a marosvásárhelyinek és az aradinak van létjogosultsága és még két stagnálnak, amely a vidék színházi szükségleteit elégitenék. De ezeken felül egy sereg „társulat” valóságos garázdálkodik Erdélyben. Volt színházi szabók, elcsapott kóristák, tönkrement vigécek, megrokkant artisták mint színigazgatók szabadultak rá a magyarság testére és a tulsó oldalról nézve nézhetik, hogy miképpen kompromittálják a valamikor nagymultu magyar színjátszás hírnevét, miképpen tépdesik a tisztességét.

Felmélyfalván szeptemberben már volt egy szintársulat.

Néhány hétig eltengődött.

Most újra bement egy másik. Négy napig tengett-lengett. Négy nap mulva szegényszemre, könyöradományokkal segítve tovább kellett mennie.

Ugyanílyan a helyzet mindenütt a vidéken. Befektetés nem kell hozzá, csak egy miniszteri koncesszió. Ezt pedig adják. Mindenkinek adják. Szívesebben adják, mint ahogy az ember elképzelné.

Amikor az „igazgató ur” zsebében érzi a koncessziót, megkezdi a szervezkedést. Tehetségtelen kóristákat, művésztől babérokra vágyó kasszirokat szed össze, megvásárol három-négy Színházi Életet, amelyben leközlök a budapesti színházak ujdonságait, ha nagyon lelkiismeretes az igazgató, akkor még vásárol az ócskapiacra egy függőnyt és kész a szintársulat.

Lehet kezdeni a „kulturmunkát”.

Diszlet csaknem minden valamire való községben van. Az, amit a műkedvelők használnak. Butort egy-egy bérlet ellenében szívesen kölcsönöznek. Ha semmiféle diszlet nincs, akkor két összetartott függőny is megteszi. A földolag, hogy a magyar kultúrára való hivatkozással meg lehessen kezdeni a bérletgyűjtést.

Ezek az úgynevezett színigazgatók bármilyen darabot eljátszanak. Ha kell a Bánk bánt, ha kell a Szibillt. Az csak nem akadály, hogy nincs elegendő személyzetük. Vagy kölcsönkérnek, illetőleg felléptetnek egy-egy műkedvelőt, ez a ritkább eset. Sokkal gyakoribb, hogy egyszerűen megölik azokat a szerepeket, amelyekre nincs elég szereplő. Kihúzzák a darabot és csak annyit adnak, a mennyi erejükből telik.

RIPACSKODÁS

Jaj annak a színésznek, aki véletlenül ezekhez a falusi társulatokhoz kerül.

Nem elég, hogy nem kapja meg rendesen a megígért fizetést, de elveszti hitét, kedvét, megszokja, megtanulja ripacskodást, lerongyolódik és a végén már nem tud menekülni.

Mert színészanyag nincs husz társulatra való Romániában.

Négy-öt társulatra való rendes színészanyag van. A többi salakja, szemete a színjátszásnak. Paraziták, akik abból élnek, hogy a volt kórista vagy a volt színházi szabó igazgatói marsallbotot hord a tarsolyában.

A fizetés ezeknél a társulatoknál főként kérdéses. Rendszerint konzorciumos alapon játszanak, vagyis a bevétel

telen arányban osztozkodnak. Ez a legszörnyűbb munkás-kizsákmányolás. Az igazgató, a koncesszió birtokos mindezekelőtt levesz a maga számára a bruttó bevételből tíz százalékot. Ez jár neki. Ezért ugyan köteles volna felszerelést adni, de felszerelésről szó sincsen. A tíz százalékon kívül az övé a legnagyobb színészi egység, még akkor is, ha sohasem lép fel a színpadon. Az igazgató tehát mindenképpen megél. Mindenképpen leszedi a tejfél abból a nyomorúságos bevételből, amely arányos elosztás esetén alig elég ahhoz, hogy az összeverbu-vált társulat pusztá létét fedezze.

EGY ELSZÁMOLÁS

A legutóbb Felsőbánya községben al-

Nincs jogorvoslat

Orvosság sehol sincs. Ha az igazgató ur nem tud fizetni, a tagok nem fordulhatnak jogorvoslatért senkihez. Ki van-nak szolgáltatva az igazgató kénye-kedvére.

Husz társulat van Erdélyben.

A kolozsvárral nincs baj. Elsőrangban szervezett, kitiűnő együttes. A szatmári és a marosvásárhelyi elfogadható. Az aradi vegetál. Kinlódik csupán és kinlódik fog mindaddig, amíg Szendrey uramtatus, a hateres színházgatói multjára hivatkozva öreg bácsi lesz az igazgatója. A megmaradt tízenegyből, tíz vagy tizenkettő felesleges. Nincs szükség rá, bármi-

kalmam volt egy ilyen elszámolást látni. Az esti bevétel, szenzációs előadást hirdettek, valóban szenzációs is volt, mert a Taifunt adták megcsontitva, de a szubrett betét táncduettjével — összesen 1400 lej volt. Ebből száznegyven lejt kapott az igazgató. Adóra és terembérré, egyéb költségekre elment 800 lej. 440 lejen osztozkodtak a társulat tagjai. Voltak összesen tizenketten. De ebből a négyszáznegyvenből még az igazgató kapott, mint színészi fizetést hatvan lejt. Kétszáz lejt keresett az igazgató ur, ugyanakkor a társulat primadonnája harmincegy lejt osztalékot kapott. Ezek után elképzelhető, hogy mennyit kapott egy segédszínész.

lyen hangzatos, magyarkodó frázisokkal igyekszik közönséget verbuválni a művészi letlenségre és az izléstelenségre hivatott „igazgató”

Lehetetlenség, hogy ne legyen itt orvosság.

BEUGRAS A VÁROSOKBA

Kiváló vidéki társulatok, mint például a nagyszerű Fekete Mihály—Hász-társulat kinlódnak és nincs elegendő városuk, mert Földes, Wild és a többiek bemennek előttük a kiszemelt városba és lejátsszák — hamisan, csonkán, rosszul — a darabjait, amelyekért a becsületesebb nehéz jogdíjakat fizetnek ki.

ERDÉLYI VÁLÓPEREK BUKARESTBEN

A tábla kimondta, hogy a férj nem élhet a regáti perrendtartás előnyeivel és csak Erdélyben indíthat válópert

Bukarest, november 29

Erdélyieknek Bukarest felé tódulása állandó folyamat a békétől óta. Ez a folyamat gyorsul, mikor a megélhetési viszonyok erősebb iramban romlanak és bizonyára lassabb ütemben menne, ha a gazdasági helyzet javulna. Erről az utóbbi változatról csak így feltételes módon lehet beszélni, mert eddig még nem állott be a valóságban. És mert az esetek kilencven százalékában nem a bő-ség hajtja az embereket ide, hanem a kényszer, mert otthon már sem jól, sem rosszul nem tudnak megélni, ez a különleges bevándorlás a maga különleges okaival sürin magával hozza, hogy a megsemmisült egzisztencia szétrombolja a családot is. Mindnyájan nem bírnak feljönni, vagy bejönni, mint a székel mondja, tehát feljön előbb a férj, hogy majd küld haza. Aztán előbb nem küld, mert nincsen, később azért, mert már ellazultak a kapcsolatok és az sem ritka, hogy férj mégis küld valamit haza: — válókeresetet.

Az ilyen válóper közismert és tipikus itt Bukarestben és eddig legalább is csaknem kivétel nélkül azzal végződött, hogy a bíróság kimondta a válást, anélkül, hogy az ügyet érdemben tárgyalnia kellett volna, anélkül, hogy a váló-ok alaposságát és igazságát vizsgálta.

A magyarázat egyszerű. A férj itt a váló-pert az okirálási eljárás szabályai szerint indítja és azt az itteni eljárás szerint tárgyalják. Ebben a válóperi eljárásban pedig a félnek kivétel nélkül minden tárgyaláson és minden békéltetésen személyesen kell megjelen-nie. Nemcsak az elsőfokon, a törvényszék előtt, hanem a fellebbezési bíróság előtt is. Két békéltetés kötelező, azután jön az első érdemleges tárgyalás, ezen rendelik el a tanubizonyítást, amely nem mindig fejeződik be egy tárgyaláson, vagy megkeresik az erdélyi bíróságot, hogy hallgassa ki a tanukat és mikor ezek a jegyzőkönyvek feljönnek, akkor újabb tárgyalás az ítélő bíróság előtt.

Hozzá számítható ehhez, hogy az eljárások sohasem folynak simán, ha az egyik fél hátráltatni és nehezíteni akarja. Törvényszék és tábla együtt legalább öt tárgyalás.

Hogyan tegye meg az utat az alperes fele-

ség ötször Bukarestbe, hogyan fogadjon itt ügyvédet, mert ügyvéd nélkül még a tárgyalási termet sem tudja megtalálni, mikor azért maradt otthon egyedül, mert nem volt miből megélni?

Hogy ez így rendszerré válhatott, ahhoz az is kellett, hogy a regáti perrendtartás illetékességi szabályait alkalmazzák. Ezek ugyanis azt állapítják meg: válóperben a férj törvényes lakóhelye szabja meg a válóper bíróságának illetékességét. Ha tehát a férj itt hivatalban van, vagy enélkül is van bejelentett lakása, akkor a bíróság illetékes az ő válókeresetére.

Ezt mondja ki a regáti törvény és így volt ez eddig gyakorlatban. De most

akadt egy elkéseredett asszony, aki nem hagyta magát.

Megjelent ügyvédje a békéltetéseken, megjelent az érdemleges tárgyaláson és ott azt vitatta az ügyvédje után, hogy az itteni bíróság nem illetékes.

És megmagyarázta az ügyvéd, hogy ezt a házasságot Erdélyben kötötték és az erdélyi eljárási szabályok és házassági perekben az illetékesség szabályai mások, mint itt. Erdélyben úgy van, hogy nem a férj törvényes lakóhelye adja meg az illetékességet, hanem a házasság „utolsó közös lakóhelye”. Erre jött aztán a vita, hogy peres eljárásban melyik törvény az irányadó? Az, amelyiknek területén a peres ügylet létrejött, vagy az, ahol a per folyik?

Az asszony álláspontja nem volt könnyű, mert a nemzetközi jogi elvek szerint az eljárási szabályokat annak a helynek a törvényéből kell meríteni, ahol az eljárás folyik, már pedig az egyes romániai jogterületek között felmerülő törvény alkalmazási viszályokban a nemzetközi jog szabályait szokták alkalmazni. De mégis győzött az álláspontja, mert az ügyvédje így érvelt:

— Válóperben az illetékesség kérdése nem eljárási szabályok alá tartozik, hanem megszerzett személyes jog, a személyi statutum kiegészítője. Ahol az asszony házasságot kötött, ott megszerezte azt a jogot, hogy utolsó közös

lakóhelyén védekezhessék a válókereset ellen és ezt a jogát nem veheti el a férj egyoldalúan, csak azzal, hogy elköltözik olyan területre, ahol az ő egyedül lakóhelye állapítja meg a bíróság illetékességét.

A törvényszék igazat adott az asszonynak, a férj fellebbezett és most a bukaresti tábla megerősítette az ítéletet.

A jövőben tehát minden asszony, aki ellen az ura Bukarestben válópert indít, hivatkozhat erre a joggyakorlatra és már az első békéltetésnél megteheti az illetékességi kifogást. Természetesen ehhez pénz kell, mert ha nem személyesen jelenik meg ezen az első tárgyaláson, akkor kimondják a válást, még ha ügyvéd után védekeznek is az új vívmánnyal.

Az új joggyakorlat azonban mindenesetre érdekes és a sorozatos válóperesek folytán csaknem közérdekű.

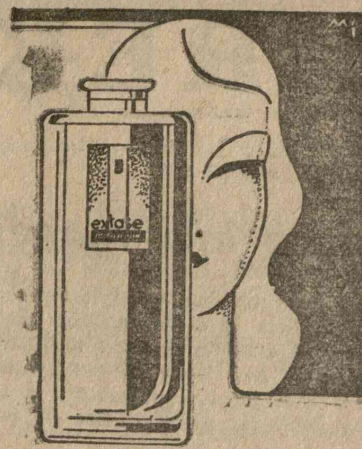
t. e.

November harmadikán ül össze ismét a szamosmegyei tanács alakuló gyűlése

Dés, november 29.

Mint ismeretes: a szamosmegyei tanács alakuló közgyűlése igen viharosan folyt le, mivel az egymással szemben álló két tábor, a liberális- és nemzeti-parasztpárt — a körelnök személyének megválasztásánál úgy összejött, hogy rendőrség, majd katonaság jelent meg a színen... s így meghiusult. Az alakuló közgyűlést december harmadikára hívták ismét össze. Tekintve azonban az ellentáborok hangulatát, valószínűnek látszik, hogy az új alakuló gyűlésen sem fog megalkakulni az új tanács. Minden kilátás megvan arra, hogy Szamosmegye ügyeit még nagyon sokáig a mostani időközi bizottság fogja vezetni.

Az új dátumra kitűzött alakuló közgyűlésen egyébként ismét részt vesz Vajda volt miniszterelnök is, aki a megyei nemzeti-parasztpárti tagozat elnöke és a tanácsválasztásokon listavezetője volt.

extase

KÜLVIVIZ

KITÜNŐ MINŐSÉGE ALTALVEZET AZ ÖSSZES HASONLÓ KÉSZÍTMÉNYEK KÖZÖTT...

PARFUMERIE

NORTIER

A magyarságnak kell megoldást találni a magyar színház kérdésében. Ha másképpen nem, megszervezett társadalmi bojkottal. A magyarság nem engedheti meg magának azt a haszontalan fényűzést, hogy drága és nehezen nélkülözhető garasaival sarlatánokat, ripacsokat, tehetségtelen kóristákból előléptet „igazgató urakat” támogasson. Bármilyen fájdalmas ez a kérdés, egyszer már kiméletlenül hozzá kell nyúlani. A sebet fel kell vágni, addig amíg nem késő. Mert, ha így hagyjuk, elüszkösödik a hajdan izmos test és végleg elpusztul a jobb sorsra érdemes magyar színészet, amely végeredményében mégis a magyar kultúrának az iskola, a sajtó és a templom mellett, utolsó menckvára.

Baradlai László

HIRES

M. Hegyi Ilona:

Husz kiló rongy

Meglepő, hogy újabban mennyit töprengenek az emberek. Nem is csoda. A „rég jó időkben” nem volt különösebb okuk törődni a világgal folyásával. Az alsóbb néposztályok nyomora nem igen jutott tudomására a többkevesebb türethető viszonyok között élő polgárságnak.

Ma mindenki belesodródott az események árába. Mindenki a saját bőrén érzi, hogy valami történik. Aktiv szereplőkké váltunk passzív szemlélődőkből. Az emberek kénytelenek véleményeket formálni olyan dolgokról is, amelyekről eddig távol álltak. Mindenki mond valamit, mert érzi, hogy baj van. Ki jól, ki rosszul, de hozzájárul a viszonyokhoz.

Egy igen tiszteltben álló kereskedő nemrégiben egy társaságban a következő kijelentést tette: — Nem az a baj, hogy a fiatalok ateisták, minden rossz onnan jön, hogy a mai fiatalok nem hisz Istenben.

Néhányan mosolyogtak, mások helyeslően bólogattak:

Egy ügyvéd így beszélt a kávéházban: — Ha az emberek nem törődnek annyit egymással, hanem mindenki csak a saját ügyeivel foglalkoznék... Igen, ez a hiba. Régebben ki törődött azzal, hogy mi van külföldön? Mit fáj az nekünk, ha a kínaiak például pusztulnak? Mi közünk ahhoz, ami nem közvetlenül itt történik?

Egy bankigazgató mondta: — Ez tévedés, kérem, nagy tévedés, mert igenis, mindennek visszahatása van mindenre. — Rejtősen mosolygott, aztán mégis elárulta nekünk a rossz viszonyok titkát: — Az a baj, hogy az embereknek türethetetlenül megnöttek az igényeik. Régebben természetes volt, hogy vannak gazdagok és vannak szegények. Ma? Ma, kérem, még a koldusok is tele vannak igényekkel.

Nem voltam kíváncsi a többiek véleményére. Inkább lássuk, mit mondanak a koldusok.

A házak egészen parányiak. Az ablakok kicsik. Az utcák még ma is sárosak, pedig az őszi bucsuzól elküldte még néhány órára a nyári napot. A gyermekek piszkosak, rongyosak, mezítlábak. Éhesek, sápadtak, soványak és sóvárszeműek.

Az igényes külvárosiakkal feltűnő ellentétben ott folyik egészen igénytelenül a Poklos-patak.

Nyáron, mikor egy kis viznek hasznát látnak a patakmenti házacskák lakói, mikor a gyermekek örömeiket lelnék benne, mikor az asszonyok moshatnának a patakban, olyankor teljesen kiszárad. Zöld moha, fű és egyéb magszat virul a szikkadt mederben, legyek és szunyogok milliói rajzanak. De tél végén aztán egyszerre életre kap a patak. Az első nap sugar bőséget zúdít bele. Láthatóan emelkedik, büszkén és feltartóztatatlannul. A hegyekről leolvadt piszkos hólejtől megittasodva elfelejt, hogy nemrég csak varangyos békák pocolya volt. Merészen lép ki medréből és duhaj jókedvvel vágódik neki a partmenti házacskáknak. Szegényes holmik kerülnek habosban tobzódó hátára és fajveszték szegény emberek gázolnak térdig a vízben.

Ilyen a mi patakunk. A Poklos-patak. Most még száraz és személtüdőnek használják a külvárosiak. A part meredek és egy asszony áll. Kezében fadarabka, ezzel mindenfélét mocskok között.

Az egyik igényes! És beszélgetni kezdünk.
— Mit csinál?
— Rongyot keresek.
— Rongyot? S azt aztán minek?
— Fried ur megveszi.
— Mennyit ad kilójáért?
— Három lej.
— És szedett már néhány kilót?
— Nem. Ma éppen nem találtam semmit. Jre a gyermekek biztosan szedtek vagy egy kilót. Négy gyermekem van. Ők mindig többet szednek, mint én.
— Mondja csak, — kérdezem tovább, — maga mindig rongyot fog szedni?
— Igen, — felel komolyan, — Fried ur megveszi.
— Tud maga irni, olvasni?
— Nem, nem jártam iskolába.
— Az hogy lehet? Iskolába mindenkinek kell járni.
— Nem tudom. Meglehet.
— Mondja csak, ha valaki azt mondaná, hogy kíváncsi akarom, teljesedni fog, mit akarna?
— Gondolkozik. Abba hagyja a turkálást. Nézze a fejét.
— Na?
— Akkor egy malacot kívánok.
— Miért nem akarna inkább szép lakást?
— Furdósobát. Tiszta ruhát. Nem volna jó tiszta fehérneműben, jó cipőben járni? Elmenne

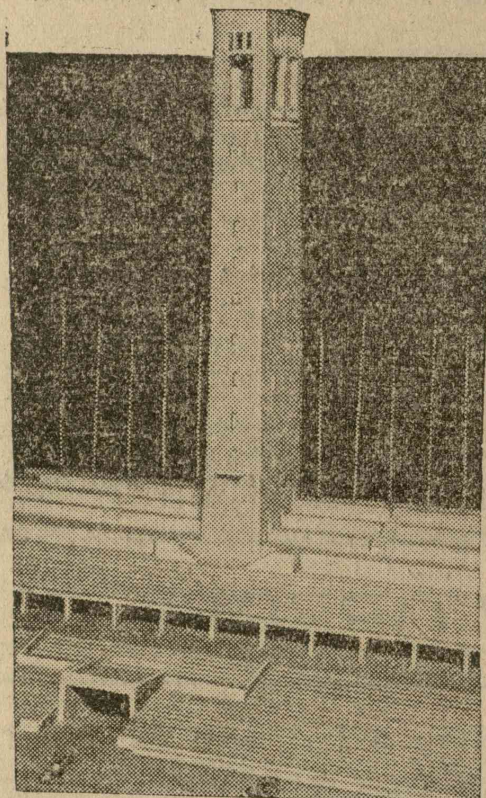
— Még mindig 23 vörheny-beteget tartanak nyilván Vulkánban. Tudósítónk jelenti: Beszámoltunk arról a veszedelmes vörheny-járványról, mely a szilvölgyi Vulkán községben valószínűleg megfertőzte a gyermekek sorait. A több mint két hónapja dúló járványt az egészségügyi hatóságok nagyon nehezen tudják megfékezni, mivel a legtöbb szülő elfigylik, ha gyermeke megbetegszik. Dr. Filtsch Frigyes lupényi körorvos állandó egészségügyi razziaival kísérletezik és sikerült is elérnie annyit,

hogy az elmúlt 10 napban csak egyetlen egy újabb megbetegedés fordult elő. Egyébként a megbetegedések száma 48-ról 23-ra apadt, s orvosi körökben remélik, hogy — miután a razziakkal gátat vetettek a betegség házról-házra való hurcolásának, — a járvány teljesen megszűnik. Lupényban, ahol szintén felütötte a skarlát a fejét, a betegség mérve nem haladta túl az évről-évre előforduló megbetegedések számát és jelenleg mindössze 8 vörheny-beteg gyermeket tartanak nyilván.

ABLAK

Számok és rendeletek beszélnek. Micsoda számok és micsoda rendeletek beszéltek mindig a modern Amerikáról, annak összehasonlíthatatlan fellendüléséről, iparáról, gazdagságáról, civilizációjáról, egyszerűen a prosperitáról. De hová tűnt már azóta a prosperit és micsoda kétségbeesett harcot kell Amerikának nagy ipara megmentésére folytatnia. Ebben a tőkés rendszert újra építő folyamatban, ebben a nyílt hanyatlásban most újra számok beszélnek. Számok, amelyek ott talán kicsinyek, de előtűnnek és tényleges jelentőségükben óriások. Például: Ezekben az újabb kétezer iskolát csuktak be az Egyesült Államokban. Ezzel a rendelkezéssel százezer gyermek maradt iskola nélkül. A statisztikák arról tanuskodnak, hogy Amerika népesedésének száma a születések szaporodásától egyre emelkedik, az iskolázatlanság lehetőségei azonban egyre csökkennek. 1930 óta az iskolás gyermekek száma egymillióval növekedett, míg a közoktatási költségvetés 368 millióval csökkent. — De, — kérde a naiv olvasó — mire fordítja akkor az Egyesült Államok kormánya az így megtakarított milliókat? — Fegyverkezésre, kedves olvasó, hiszen az amerikai hadsereg és hadilengérszet egy évi költségvetése — mely folyton nő — a billió dollárt is meghaladja. ehhez pedig onnan kell pénzt előteremteni, ahonnan csak lehet.

Az 1936-os

Olympia stadionjának bejárata. A kaput 75 méter magas torony díszíti, amelyen a játékok jelmondata olvasható: „Hidom a világ ifjúságát.” A toronyban elhelyezett harang adja meg a játékok megkezdését.

— Hunyadmegyei hírek. Dévai tudósítónk jelenti: A liberális párt hunyadmegyei tagozata legutóbb megtartott közgyűlésén Constantinescu pénzügyi alminiszter elnökének választotta meg. Vuleu Joan szászvárosi nagykereskedő, hunyadmegyei szenátor, a párttagozat eddigi elnöke, ugyanezen a gyűlésen díszelnöki címet kapott. — A dévai törvényszék Crisan Nicolae 40 éves harcagányi földművest, mert egy 7 éves kislány ellen erkölcsstelen merényletet követett el, 8 havi fegháza ítélt. Az ítélet ellen úgy a vádlott, mint az ügyész fellebbezéssel élt. — A hunyadmegyei antirevizionista liga a dévai vár mellett a Horia-féle felkelésben elesettek emlékére emlékművet állíttat fel. Constantinescu az emlékmű felállításának céljára 5000 lej adományozott. — A dévai római katolikus leányklub műkedvelői nagy sikerrel mutatták be a „Fruska” című 3 felvonásos vígjátékot. — A dévai kereskedelmi tanács tisztújító közgyűlése december hó 9-re tűzték ki. A kereskedők feszült várakozással tekintenek a közgyűlés kimenetelére. — Sidi Thal és művészársai december 1, 2 és 3 nap-

egy vendéglőbe, vagy moziba?

Nézett. Nem értett ebből semmit.

Akkor megkérdeztem: — Volt maga moziban vagy színházban?

— Nem soha. Egyszer a Szentgyörgy-téren cirkuszosok jártak, akkor odaálltunk és a vászon hasadékaán keresztül néztük, hogy mit csinálnak.

— Mondja csak? Fried ur is így kaparja a szemetet? Kilónként három lejért.

— Ó nem, — szól és meglepetten rámnéz.

— A rongyot csak mi, szegény emberek gyűjtjük. Fried ur megveszi és aztán tovább adja.

— És vajon ő nem volt soha moziban?

— Dehogynem. Fried ur nagy ur. Ő uri ember. Nagyságos ur.

jain a dévai városi színházban játszanak. Az ismert zsidó színtársulat előadásait nagy érdeklődés előzi meg. — A hunyadmegyei nyugdíjasok szövetségének dévai központja közölte a kereskedelmi tanácsnál, hogy a dévai nyugdíjasok mérszárosoknál, fűszereseknél, divat- és textilárú üzletekben nyugdíjuk nagyságához mérten havi hitelt élvezhessenek, ha nyugdíjkegyességeiket az egyesület központi irodájába beadják, hogy a nyugdíj felvétele így az igénybe vett hitel kiegyenlítése az iroda után történhessen meg.

— Elhalasztották a görögöldali gyilkos ügyének táblai tárgyalását Nagyváradról jelenti: Bancsa József napszámos, aki az elmúlt évben vadállati kegyetlenséggel gyilkolta meg Jám-bor Imre régi haragosát a nagyváradai Görögöldal szőlőben, 14 év és 6 hónapi fegyházbüntetést kapott a törvényszéki ítéletben. Ügyét fellebbezés folytán a nagyváradai tábla kellett volna tárgyalja. Bancsa védője azonban a Semmitőszéknél megtámadta a nagyváradai ítéletét. la illetékességét, azon a címen, hogy a törvényszéki tárgyaláson a közönség hangulata befolyásolta az ítéletet. Az ügyvéd szerint ugyanez történhetne a táblai tárgyaláson is. A Semmitőszék elutasította a kérést, hogy más ítéletet jelöljenek ki az ügy letárgyalására. A nagyváradai tábla már kétszer is tárgyalásra tűzte az ügyet, de mindkét alkalommal el kellett halasztani a tárgyalást. Szerdán délelőtt tulzsfolt napja volt a nagyváradai táblának és miután megállapították, hogy az ítélet indokolásának felolvasása legalább 3 órát venne igénybe, december 15-re halasztották a tárgyalást. Ezen a napon csak a Bancsa-ügyet tárgyalják majd.

— Kirakat- és villanyvilágítási verseny Kolozsvárt. Az Iparkamara új épületének nagytermében az idén is megrendezik a szokásos karácsonyi vásárt, még pedig december 8 és 24-ike között. Ezzel kapcsolatban kirakatverseny, sőt világítási verseny is lesz. A kolozsvári villamosművek ugyanis újszerű, érdekes ötlettel kilowatt-díjakat ad azoknak a kereskedőknek, akik kiállítási területükön a legjobban tudják felhasználni a világítási hatásokat. Az első díj 1000 kilowatt, a második és harmadik díj 500, negyedik-nyolcadik 250 és kilencödik tizenkettedik díj 100 kilowatt ingyennel jutalmat ajánlott fel a villamosmű.

— Margittán nem lesz cigányzene. Tudósítónk jelenti: Az itteni szolgabírósa a napokban idézőt küldött széjjel a muzsikusi cigányoknak, miszerint felhívják figyelmüket arra, hogy a jövőben csak abban az esetben játszhatnak a kávéházakban, amennyiben külön-külön igazolványokat váltanak ki és belépnek a nagyváradai zenészek egyesületébe. A margittai cigányok most azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy amennyiben közbenjárásuk nem járna eredménnyel, inkább nem fognak beegedülni, mert nem fizetődik ki. Dr. Drugárin Tráian főbírónál már fent voltak a cigányok,

Ezt olyan természetes hangon mondta, hogy még én is elhittém. Hogy is lehetne másképpen? A rongyokat ő szedi. Fried ur vesz, elad és azután természetesen moziba jár.

Visszamentem a kávéházba. A társaság még mindig rőmizett. A direktor ur éppen handot csinált. A partnere bosszankodva csapta le a tábláját. — Magának ma mázlija van, — szölt oda az igazgatónak.

— Na, ne sajnálja ezt a hatvan lejt!

— Sajnálja a nagyharang! Magának a kártyában van szerencséje, nekem a szerelemben. Kvíttek vagyunk!

Hatvan lej. És még szerelem is. Számít az valóban?

— Semmit. Husz kiló rongy a három lej.

de a főbíró, hivatkozva a rendeletre, nem tudott a cigányok kérésének eleget tenni és utasította őket, hogy Nagyváradon intervenáljanak, ami esetleg sikerrel járhat. A margittai kávéházakban a cigányoknak már évek óta nem fizet a tulajdonos és csak abból élnek, amit a vendégektől összetalácsolnak, ami olyan kevés, hogy csak nehezen tengetik az életüket. Az itteni cigányok körében annál is inkább nagy az elkeseredés, mert amennyiben belépnek a nagyváradai szövetségbe, a beiratkozási díjon és a tagsági díjon kívül még zeneadót is kellene fizetni. Most nagy érdeklődéssel várják az intervenció eredményét, mert ettől függ, hogy lesz-e cigányzene a jövőben a margittai kávéházakban...

— Tanoncotthon 11 millióért. Vajdahunyad-ról jelenti: A napokban tartották meg Vajdahunyadot a 11 millió költségtérítési előirányzattal felépítendő tanoncotthon alapkövetőletét, melyen Nistor munkügyi miniszter is részt vett.

— Elfogták a távollétében 5 évi fegyházra ítélt bujkáló ifjúkommunistát. Nagyváradról jelenti: Portörő Gábor cipész munkást, ifjúkommunista-tevékenysége miatt a kolozsvári hadbírósa távollétében 5 évi fegyházra ítélte. Néhány nappal ezelőtt Nagyváradon a rendőrség Portörő nyomára akadt és hosszas üldözés után kedden rejtek helyén elfogták. Átkísérték a kolozsvári hadbírósa, ahol a katonai perrendtartás értelmében ügyét újra tárgyalják.

— Kolozsvári hírek. Francia vendégek vannak Kolozsvárnak: Charley, a párisi Sorbonne egyetem dékánja és felesége romániai utjuk során Kolozsvárt is kiutazták, ahol ünnepélyesen fogadták őket. Charleyn előadást is tartott az egyetemen „Francia-román barátság” címmel. — A vasárnap éjszakai lázkiatások során kommunista tevékenységgel gyanúsított 5 férfi és 2 nő — átadták a hadbírósnak. A letartóztatottak között van Ehrenfeld Sámuel munkanélküli magánbiztosító és Illyés József droguista tisztviselő is. — Porumbela 27 éves cselédleányt a rendőrség letartóztatta, mert gazdájától egy 3 ezer 300 lej tartalmazó perselyt lopott el. — A kolozsszentpéteri csendőrség letartóztatta és átadta a kolozsvári ügyészségnek Goldner Salamon, Bernat Domokos és Fekete Samu szentpéteri lakosokat, akiket 10 és 20 lejesek hamisítása közben értek tetten. Összesen 50 darab 10 lejes és 400 darab 20 lejes készhamispénzt találtak náluk.

(*) Karl von Schmolli bécsi kereskedelmi tanácsos Brassóban. Most októberben volt 50 esztendője, hogy a közismert Schmolli-pasztyát felalalták. Ezt a nagyjelentőségű eseményt november 24-én a brassói Schmolli-pasztya Rézvénytársaságnál is megünnepelték. Karl von Schmolli kereskedelmi tanácsos, Romániában a legerényesebb kis kunyhóig is elterjedt célpókrém feltalálója 83 életéve ellenére sem rettenetesen vissza a Bécs-Brassó közötti utat fadaralmaitól, Brassóba jött, hogy munkatársai körében tarthassa meg ezt az ünnepet. November 24-én délután a részvénytársaság irodahelyiségeiben a teljes utazói testület részvételével megtartott képviselői értekezleten a szeniorfőnök is jelen volt és gyakran résztvevő a vitákban, amivel bebizonyította, hogy a brassói gyár és a romániai üzleti viszonyok felől a legteljesebb mértékben van tájékozott. Ugyanaz nap este úgy az igazgatóság, mint a teljes hivatalnoki kar a Korona-szálló vendéglőjében tartott estélyen a szeniorfőnök vendégei voltak. A ritka vendég tiszteletére tartott nagyszámú szónoklat tartalma kifejezőre jutatta azt a végtelen szeretetet és tiszteletet, amellyel az összes munkatársak szeniorfőnökükkel szemben viselkednek. Az összes szónoklatok egyhangulag egy határozott fogadalmat tartalmaztak: „Mindannyian a szeniorfőnök ideálisan tisztá kereskedelmi elveivel és eszközökkel dolgozó példáját tartjuk irányadónak és a Schmolli-szállóhoz továbbra is oly hűek leszünk, mint eddig.” Leírhatatlan örömet váltott ki a munkatársakból az a közlés, hogy a szeniorfőnök ennek az 50 éves jubileumnak emlékére mindazon munkatársai részére, akik legalább öt esztendője dolgoznak az öt Schmolli-gyár valamelyikében, egy „Karl von Schmolli-éremet” létesített és a brassói gyár 26 tagjának az érmeket tartalmazó lelkesezős közepette azonnal személyesen ki is osztotta. A gyár alkalmazottai által tartott különböző előadások után az időtánc mellett a reggeli órákig a legjobb hangulatban telt el és amidőn asztaltöltésre került a sor, mindenki azzal a szívből jövő meggyőződéssel bucsuzott el a köztszélelőben álló alapító cégfőnöktől, hogy az összes Schmolli-gyárakban uralkodó jó szellem ettől az egyszerű és szerény ipari mágástól indult ki és éppen ezért állandó értékű is marad.

K Ö Z G A Z D A S Á G

KONVERZIÓS TANÁCSADÓ

A rovatba tartozó megkereséseket
kérjük közvetlenül dr. Tanódy Endre
Bukarest, Str. Nifon 25 címre
küldeni.

R-y. P-r., Kézdiszentlélek. Tévesen informáltak. A Semmitörvények sohasem hozott olyan döntvényt, hogy ha az adós csak bizonyos szakaszokban foglalt kedvezményeket mondott le az előző konverziós törvények alatt, akkor a mostani törvény kedvezményeit igénybe veheti. Ilyen kérdésben a Semmitörvények még nem döntöttek. Hogy mi volna a helyes döntés, azt elvben nem lehet megállapítani, csak az egyes esetekben, az illető egyesség szövegéből. A parlamenti tárgyalásokból arra lehet következtetni, hogy a törvényhozó mindenkit ki akar zárni a jelen törvény kedvezményéből, aki önként kívül helyezte magát az előző konverzió védelmi vonalán. Mindenesetre látni kellene az ön egyességének a szövegét, amelyről azt állítja, hogy csak egyetlen szakasz kedvezményéről mondott le. Azt kell megállapítani, hogy ezen lemondás folytán Ön akkor milyen jogi helyzetbe került, vagyis akkor milyen módon élvezhette a kedvezményeket?

Szövetkezettnek, Papolcz. A levelezőlappól láthatóan nem „félíg kész” megállapodások jöttek létre az adósokkal, hanem teljes megállapodások, mert csak az aláírások hitelesítéséig maradt el. Véleményem szerint az egyességek bármely formában érvényesek, mert az Argetoianu törvénye alatt csak annyiban volt közokiratról szó, hogy a közokirathoz ilyen lemondási nyilatkozat „visszavonhatatlan”. Visszavonásig azonban a magánegység is érvényes volt, visszavonás pedig nem történt és az Argetoianu törvény hatályának megszüntetésével és a mostani törvény életbe lépésével a magánegység sem vonható vissza, mert a mostani törvény az előző egyességeket minden megszorítás nélkül érvényeseknek mondja ki. Nincs tehát az Önök esetében semmi kétség, az adósok kötelesek egyességeiket állítani. Az aztán más kérdés, hogy a szövetkezett tisztességéből nem akarja a jószándéku adósaikat rosszabb helyzetbe hozni, mint azokat, akik megtagadtak minden rendezést. Egyébként ebben a kérdésben nem a szándék irányadó, hanem a képesség. Aki nem bír többet, mint a konverzió — vagy még azt sem — annak meg kell adni, mert annál nem a tisztesség hiányzik, hanem a pénz, ami két egymástól egészen eltérő dolog.

Ügyvéd, Székelyudvarhely. Az én válságom városi kereskedőnek szólt, aki nem kerülhet sor a kereskedelmi adóalap levonására, mert egyáltalán nem esik konverzióba. A jelzett miniszteri utasítás azonban alkalmazható falusi kiskereskedőnél, aki konverzióban marad. Az ilyen rendelet nem „regulament de Aplicare”, amilyenről az alkotmány beszél és amit mi végrehajtási utasításnak hívunk. Ennek dacára hiteles magyarázat, de a bíróságra nem kötelező. A magyarázat egyébként teljesen ellentmond nemcsak a konverziós törvény nyelvtani értelmének, hanem az egyenes adókról szóló törvénynek is. Ebben a törvényben, az I. szakaszban fel vannak sorolva az egyes adóknak hét pontban. A 4. pont a „kereskedelmi és ipari jövedelmekről” szól, a 6. pont azokról a jövedelmekről, amelyek „din. professziuni si ocupatiuni”, erednek, amelyek előbb nem lettek más adóval terhelve. Ezek elkülönített adócsoportok és „professiuni” alatt mindig csak ezt a 6. pontot értették. „Liber professiuni” kifejezés alatt például senki sem gondol Romániában kereskedőre, vagy iparosra, hanem csak ügyvédre, orvosra, mérnökre, stb. A magyarázatnak azonban a törvénytörvényszerű kétségtelenül helyet hagy és minden valószínűség szerint a miniszteri magyarázatot fogják a bíróságok elfogadni. Egyébként az alkalmazási kör meglehetősen szűk lesz. Mivel csak falusi kereskedőkről lehet szó. A másik idézet a miniszteri körrendeletből, nevezetesen, hogy a vagyonarány csak városi lakosnál jön számításba falusi és városi javak között és itt is csak a

Ev végéig elengedik a birságokat a hátraleékos betegsegélyező-járulékok után

Január elseje után megkezdik a hátraleékos és a birságok behajtását

Bukarest, november 29

A napokban jelentette a B. L., hogy a munkásbiztosító pénztár foglalatát vezető a Resicai Vasművek és Üradalmak Rt. ellen, amely évek óta 28 millió lejrel van hátraleékosan a munkásoktól levont és részint a vállalat által fizetendő járulékok címén. Ez a lépés, úgy látszik, bevezető akkordja akar lenni a munkáspénztár általános inkasszóakciójának, amellyel rendezni akarja örökké zülalt pénzügyi helyzetét. Tény az, hogy a munkásbiztosítónak sok milliója fekszik a munkaadók

nál hátraleékos és a hátraleékos nem fizetése miatt kirótt birságok címén. Ezeket az összegeket a betegsegélyező most komolyan be akarja hajtani és ennek érdekében a kerületi pénztárak útján közbírré tette, hogy azok a munkaadók, akik úgy a régi, mint az új munkásbiztosítási törvény alapján fennálló járulékhátraleékosakat legkésőbb december 31-ig teljes egészükben kifizetik, mentesülnek a büntetés alól, illetve a kirótt büntetésnek csak 5 százalékát kötelesek megfizetni. Azok a munkaadók, akiknél már felvet-

tek birságolási jegyzőkönyvet, kötelesek jelentkezni az illetékes kerületi munkáspénztárnál, ahol igazolniuk kell, hogy kifizették a hátraleékos, mert csak így engedik el nekik a birság 95 százalékát.

A munkásbiztosító körrendelete szerint ez az utolsó határidő arra, hogy a hátraleékosakat büntetés nélkül lehessen rendezni. Január elsejétől a betegsegélyező követelni fogja a hátraleékoson kívül a teljes birságösszegeket is és azok behajtására foglalatást és végrehajtást fog vezetni a késedelmes munkaadók ellen.

Leszállítják és országosan egységesítik a dohánytőzsdések kereseti adóját

Ujraosztályozás alapján azokat a tőzsdéseket is megadóztatják, akiknek bírói ítéletük van, hogy nem kötelesek adót fizetni

Bukarest, november 29.

A dohányjövédék cikkei árusító tőzsdések adóztatása évek óta rendezetlen és rengeteg reklamációra, panasza és perre adott alkalmat. Tekintettel arra, hogy állami árak eladásával foglalkoznak, igen sok trafikos bírói ítélettel mentességet kapott az adófizetés alól, míg a többi tőzsdés fizeti a törvényben és pénzügyminisztérium utasításokban előírt egyenesadót. A pénzügyminisztérium most véget akar vetni ennek az egyenlőtlenségnek. Tekintettel arra, hogy a kincstár felfogása szerint a dohánytőzsdéseknek is van az egyenesadótörvény szellemében vett adó alá eső jövedelmük, addig is, amíg a vonatkozó végrehajtási utasítás módosítása elkészül, az egyenesadót igazgatósága miniszteri végzés alapján elrendelte, hogy szállítsák le mindenütt a dohánytőzsdések régi adóalapjait és a CAM-cikkek elarusított órákat be a következő adókatételekbe:

Bukarestben az I. osztályú tőzsdék adója évi 4000 lej, a II. osztályúaké évi 3000 lej és a III. osztályú tőzsdéké évi 1500 lej, vidéken az I. osztályú trafikok adója évi 3000 lej és a II. osztályú tőzsdéké évi 1000 lej. Falvakban csak egyetlen kategória lesz és az évi 1000 lejt fizessen. A régi adóalapok leszállítása visszamenőlegesen történik és pedig azoknál a tőzsdéseknél, akik perre vitték az adóüggyüket és adómentességet kaptak a bíróságtól, 1932 január elsejéig visszamenőleg fogják a régi kivétesü adóalapot a megjelölt osztály részére most megállapított összepr leszállítani, míg azoknál a tőzsdéseknél, akiknek nincs bírói döntésük, az adótörzslapjuk megváltoztatásának idejéig, de legfeljebb ugyancsak 1932 január elsejéig visszamenőleg mérsékelik a régi adót. Következésképpen a tőzsdések, ha van 1932 január elseje előtti adókörovásuk, azt teljes összegében kötelesek megfizetni.

A dohánytőzsdék új osztályozását az adómegállapítási osztály főnöke végzi el és a tőzsdetulajdonos írást kap arról, hogy

jövedelmeket illetően — nem hozható kapcsolatba azzal a problémával, hogy a falusi ház kertje vagy udvarra után fizetett agricoli adó folytán az adós falusi konverziót kaphat-e, vagy sem. A körrendelet csak azt az önként értendő tény állapítja meg, hogy a falun lakó adósnál nem fontos a jövedelmek aránya, mert az már a falun való lakás által beleszik a konverzióba, míg a városban lakó adós csak akkor kap falusi konverziót, ha a jövedelemarány megvan. A falusi házak mellett lévő kertek és udvarok adóproblémája nem abban van, hogy ez az adó

melyik kategóriába tartozik. Azt, hogy melyik tőzsde milyen osztályba sorozandó, a monopolnál vezetett forgalmi nyilvántartás, valamint a tőzsde által elfoglalt helyiség bérértéke alapján (ha a tőzsde egyúttal a ház tulajdonosa is), vagy a helyiségért fizetett bér alapján fogják megállapítani.

Természetes, hogy a fenti rendelkezések nemcsak azokra a tőzsdésekre vonatkoznak, akik csak monopolcikkkel árusításával foglalkoznak, hanem azokat is illeti, akik a dohányzás mellékkeit is árusítják. Ezzel szemben azokat a tőzsdéseket, akik a CAM-cikkek mellett más áruk, így például papír- és könyvkereskedelmi cikkek, újságok stb. eladásával is foglalkoznak, külön kell megadóztatni az ezen cikkekkel való kereskedésből eredő jövedelmük után, illetve végrehaj-

„Önkéntes” kartellbe kényszerítik az ország növényolajgyárait

A gyárak tulajdonos többsége tiltakozik a már megállapított kvóták ellen — Erdélyből minimális kvótával mindössze három gyárat vesznek fel a kartellbe

Bukarest, november 29

A növényolajkartell által kezdeményezett monopólium-tervek általános tiltakozást váltottak ki úgy a magkereskedelem, mint a kartellen kívül álló olajgyárak körében. Az ország árutőzsdéinek kiküldöttjei a napokban gyűlést tartottak Bukarestben és azon a legerélyesebben állást foglaltak az ellen, hogy néhány nagy olajgyár kedvéért tönkretegyék és teljesen kikapcsolják a magkereskedelmet. Ugyanakkor a tervezett monopóliumnak alkotmányjogi nehézségei is támadtak. Az ipariügyi minisztérium jogügyi osztálya alkotmányellenesnek minősítette azt a B. L. által részletesen ismertetett törvénytervezetet, amely a magkereskedelmi monopóliummal akarta kényszerkartellbe tömöríteni a gyárakat és így a minisztérium el-

alajja. A tervezetet, helyette azonban megbízta az öt gyárból álló kartell, hogy igyekezzék a többi gyárat önként lecsatlakoztatni a kartellhez.

A miniszteri felhatalmazás alapján a kartellgyárak most már nyíltan előállítottak igazi szándékaikkal. Megesimltek a kartelltervezetet és egyrészt az olajipar évi 6000 vagonos kapacitása és az évi 1500—1800 vagonos fogyasztás, valamint az olajgyárak vidéken levő olajmagtermelés és a szállítási viszonyok alapján megállapították a kartellbe felveendő gyárak kvótáit. Természetes, hogy a bukaresti nagygyárak, mint kezdeményezők, maguknak vették a legmagasabb kvótákat. Ezek a kvóták a következők: Phönix 10.70, Assan-malom 8.50, Hermes 6.90, Zimmer et Co. 5.35, Omega 2.49 százalék, a brailvai Sezonov-

alapja.

Könyves Lajos, Igazfalva. A jelenleg érvényes konverziós törvényben nincsen kivételhadiárva és hadiövegyekre. Különben is a bankok konverziós egyezségével szemben senki sem kivétel, ezt mindenkinek el kell szenvedni. Így az Ön esetében is. Azt nem lehet innen megmondani, hogy a hitelintézetnek mennyit kell fizetnie a betétoinek, mert az az egyezségtől függ. Ha a bank megkapta az egyezséget, abban benne van, hogy mikor mennyit kell fizetnie. Nézzék ezt meg ott és ahol kell magukat tartaniok.

gyár 4.09, a bazargici Progresul-gyár 2, a galaci Fleming-gyár 6.90, Etna 2.70, Ceres 1, Union 0.90, a romani Rora-gyár 4.15, Fratii Grünberg 2.20, Solo-gyár 1.15, Neamț 2.25, a jasi Olea 2.55, a botosani Meerovitz-gyár 1.25, Fratii Katz 1, a vaslui Steaua 1.80, az itzcani Olivia 3.55 a juciai Ulea 3.80, La Fleur 0.90, a baltzi gyárak közül Flora 5.35, Fratii Vollmann 4.65, Fratii Tepemann 3.80, D. Friedmann 3.65, D. Frenk 3.10, Garniborsky-gyár, Atachi 1.40, a kisenevi Olivia 0.75 százalék. Erdélyből a következő gyárak kaptak kvótát: Olivium Szatmár 0.85, Edelmann-gyár Szatmár 0.70 és Temesvári Első Szeszégető 0.50 százalék. Ezzel szemben tény az, hogy Erdélyben legalább még öt-hat jelentősebb olajgyár van, amelyet a kartell kezdeményezői halálra ítélték. Ezek közé tartozik különösen a kolozsvári dr. Rác-féle gyár, amely kókuszdióból is készít ipari olajakat, ami eddig a bukaresti Phönix monopóliuma volt. Ezenkívül van Kolozsváron még egy kisebb olajgyár, Zilahon a Juhász-malom gyára és néhány más kisebb olajgyár, amelyek létezéséről a kartell nem akar tudomást szerezni.

Majdnem valamennyi olajgyár fellebbezést jelentett be a kvóta ellen. Legnagyobb a bessarábiai és erdélyi gyárak elégtelensége, amelyek nem is csinálnak titkot abból a meggyőződésükből, hogy a felosztásnál a bukaresti gyárakat, amelyek drágább és messziről hozott nyersanyaggal dolgoznak, előnyben részesítették a többiek rovására. A kívülálló gyárak a szabadverseny fenntartását követelik, amelynek révén a multiban is kielégítő eredményeket értek el. A beérkezett fellebbezéseket választottbírósgát dönti el, a melynek tagjai dr. Evian kereskedelmi államtitkár, dr. Christache Staicovici, a bukaresti kereskedelmi és iparkamara elnöke és egy olajgyáros lesz. De az elégtelenség gyárosok már most hirdetik, hogy nem akarnak belépni az „önkéntes” kartellbe és ha mégis belekényszerítik őket, a Semmitőszékhez fognak fordulni jogorvoslatért.

A bányási textilipari kisüzemek nehéz helyzete

Temesvár, november 30

Temesvár ipari életében az országos viszonylatokban nagy gyárvállalatokon kívül elsőrendű szerepet játszanak azok a kisebb gyárak, ipari üzemek, melyek 20–100 munkás foglalkoztatásával, különleges cikkek gyártásával a helybeli piac keretein túl is ép nagy számuknál fogva az egész ország gazdasági vérkeringésébe jelentősen befolynak. Ezek a kis- és középzemek érzik a legjelentősebben azt a fellendülést, amely az ország iparában a kontingenciális rendszer életbeléptetése óta észlelhető. Ugyanakkor azonban ezek a vállalatok a legtehetősebbek a kontingenciális követelményekben fellépő nehézségekkel szemben és versenyképtelenné állanak a nagy gyárak mellett, amelyek tőkéjük és gazdasági jelentőségük súlyával sokkal inkább kényesíthetik ki a termelés folytatásához szükséges eszközöket, nyersanyag behozatalt, devizaátutalást, mint a minimális tőkével, vagy csak forgótőkével dolgozó kis és középzemek.

Különösen vonatkozik ez a bányási szövő- és kötőiparra, amelynek jelentősége a kis- és középzemek nagy számával a Gyapjúipar és a lugosi Szövőgyár mellett nem lebecsülendő, hiszen egyedül Temesváron legalább 25-re tehető azoknak a kis- és középzemeknek a száma. Így például a Fadepa, a Nagy Károly szallaggyár, az Alea, Dobay harisnyagyár, Progresul cérnagyár, Pap Gábor nyakkendőszövő, Ehrlich és Auscher, Florida, Texta, Romitex szövődé, Anton Knopf, Peter Herzog, Adam Herzog, Heda, Farkas kötődék, stb.

Ezeknek a vállalatoknak legnagyobb része annak köszönheti részleges prosperitását, hogy olyan cikkeket gyártanak, amelyekkel a nagyipar nem foglalkozik és amelyeket a határzárásokat kihasználva, kedvezően értékesítheti. Vagy olyan cikkeket gyártanak, amelyekre a nagyipari tömeggyártás nem fektethet kellő súlyt.

A temesvári kis kötődék helyzete például az, hogy organizációs fűrgességükkel fogva a helybeli piacot ők uralják, amiben közrejátszik az is, hogy üzemük kisebb arányainál fogva a pillanatnyi divatkövetelményeket sokkal inkább ki tudják szolgálni, mint a nagyipari fondák. Ezek a kis kötődék az utóbbi hat hónap alatt termékeik 15–20 százalékos fogyasztási emelkedésnek örvendhetnek, ami a konjunktúra mellett szól. A tényleges helyzet azonban az, hogy az árakat a tőkével nem rendelkező kis üzemekkel szemben a túlluk vásárló nagykereskedő diktálja, akinek legtöbb esetben olyan módon vannak kiszolgáltatva az idény elején a kiskötődék, hogy az egy bizonyos rendelést előre kifizet és ezzel megköti a kisüzemet. (—sz.)

lőutakon kieszköztelt nyersanyag behozatalnál a kisüzem tulajdonosának nem áll módjában a fonalak teljes árát kifizetni, úgy, hogy a szállító hitelezését kénytelen igénybe venni, ami azt jelenti, hogy lényegesen drágábban fizeti meg a nyersanyagot, mint a nagyiparos, aki ugyancsak kerülőúton, vagy kieszköztelés útján is sokkal előnyösebb áron jut nyersanyaghoz, mint a kisipari szövődé, ugyanakkor, mert megbízható szakmunkásokkal kell dolgozni, lényegesen jobban kénytelen munkásait megfizetni, mint a nagy gyárak. Míg a gyáraknál az átlagos alsó bérhatár 3 és fél, 4 és fél lej, addig a kis kötőüzemekben az alsó bérhatár 6 és fél, 7 lej.

A kis szövőipar relatív konjunkturája, különösen divateikk termelőknél három év óta tart, de a temesvári szövőiparosok szerint diestelen vég elé néz. A külföldi kifizetések nehézségei ugyanis egyre-másra bedugaszolják a nyersanyagforrásokat, a régebben eszköztelt rendelések kifizetése pedig súlyos teherként fekszenek a vállalkozók vállain, mert a kliring befizetésekre általában csak akkor nyílik lehetőség, ha az üzem a nyersanyagot már régen feldolgozta, értékesítette és a hasznát adó és egyéb teherterületek fedezésére felhasználta. Viszont ha kliringbefizetésre alkalom is nyílik, azt elsősorban a kellő összeköttetéssel rendelkező nagy ipari vállalatok rohanják meg. Végül pedig megállapítható, hogy a vásárlóképeség a termelés növekedésével nem áll arányban, ami pedig előbb-utóbb a konjunktúra-jelenségek végéhez vezet.

A fellépő dekonjunktúra pedig elsősorban a tőke nélküli kis üzemeket támadja meg és

ÁBEL AMERIKÁBAN

55

REGENY

Irtá: TAMASI ARON

Erre egy kicsit kitátotta a száját az a nagyorru, de nem folytatta a beszédet, hanem megint az összeadásnak állott neki. Én sem idegenkedtem tovább, hanem kinalás nélkül leültem egy székre s onnét szemügyre vettem a Bankházat. Most már valamivel nagyobbak tetszett ez a helyiség, mert a pult megett még jókora terület húzódott meg. S éppen az értékesebb része a területnek, mert a két asztalon és a néhány nagy könyvön kívül egy akkora vasszekrény is állott, amekkorát sohasem láttam eddig. Látottam, hogy a pénzt tartották ebben, mert nagyon a szem elé helyezték, hadd uralkodjék, mint a templomban az oltár.

Körüljártattam a szememet a falakon is, de ott naptárnál és nagy hajóképek-nél egyebet nem tudtam felfedezni. Ilyenformán hamar kifogytam a látnivalókból s már olyan szárazon ültem, mint a kételkedő próféta a számár istállójában. Mingyárt el is határoztam, hogy kérdezősködni fogok Fenyő ur holléte iránt. Nem álltam fel, hanem csak ültöm-ből vettem oda:

— Létező ember-e az a Fenyő ur?

Éppen jókor kérdeztem, mert mielőtt az ifju felelhetett volna, egy szakállas öregember lépett be az ajtón.

— Tessék, itt van!

Az öregember bétette az ajtót, aztán egy füstöt eresztett a cigarettájából és vékony hangon így szólt:

— Ki van itt?

A nagyorru a begyibe vett volt, mert rögtön azt mondotta:

— Ez a fiatalember folyton azt kérdezi, hogy Fenyő ur létezik-e egyáltalában?

Ekkor már felálltam volt a székről, de egy kicsit haragos voltam, mert különösen ezekben a napokban nem tudtam a hazug embert szenvedni.

— Csak egyszer kérdeztem: ez az igazság! — mondtam, mint egy szónok.

Fenyő ur megint szippantott egyet majd jól megnézte a nagyorru s megutána engemet is. Aztán kétfelé simította a szakállát, amely fehér volt és a szája körül sárgás, majd szembefordult velem és azt kérdezte:

— Háboru, vagy nem háboru?

Ebből a bolondos kérdésből egyszerűen megéreztem az öreg szakállas eszének a szagát és így feleltem:

— A hazugokkal és a csalókkal szemben háboru!

— Hát a szakállasokkal szemben?

Láttam, hogy meg akar fogni, de ugrani az én eszem is tudott.

— Azokkal szemben tüköri! — mondtam.

Ezen jót nevetett, majd így folytatta:

— Nagyon helyes. Mivel szolgálhatok?

— Egy hellyel itt a Bankházban! — feleltem.

Bátor és egyenes beszédem miatt úgy megnézett, mintha sorozó orvos lett volna. Gondoltam, enyhítek valamit a szigorán s mielőtt még válaszolhatott volna valamit, szépen rávilágítottam a dolog megejtő oldalára. Vagyis azt mondtam neki, hogy a pénz megtakarításának sokféle módja van, de jelenleg a legbiztosabb módja mégis az lenne, ha engemet rögtön felfogadna.

— Hogyan? — kérdezte csodálkozva.

— Nagyon egyszerű — feleltem neki — csak éppen a következőket kell tudni: először azt, hogy a hirdetés pénzbe kerül; másodszor azt, hogy ha engemet most alkalmazásba fogad, akkor hirdetni többet nem kell; harmadszor pedig azt, hogy ha hirdetni többet nem kell, akkor a pénz megmarad.

Úgy nevetett az okfejtésem, hogy még a köhögés is rájött. Azán odafordult a nagyorruhoz és megkérdezte tőle:

— Hallotta, Fuksz ur?

— Blödi! — mondta a másik.

Fenyő ur kutatva nézett reám, hogy vajjon nem értettem-e meg a német sértést. A megértésben hiba nem volt, de mégis úgy tettem, mintha a nagyorru csak magában beszélt volna. Akkor én nagyon ügyeltem oda, amikor németül tovább folytattam ketten a beszédet, de anynyó ur fel akar fogadni engem, Fuksz ur ellenben leszól és az elküldésemet javasolja. Az öreg szakállas azonban nemcsak kicsi ember volt, hanem akaratos is, mert olyan keményen fejezte be Fuksurral a szót, mintha helyettem beszélt volna. Aztán odajött hozzám és azt kérdezte:

— Mióta van Amerikában?

— Tavaszi jövevény vagyok, mint a fecske, — feleltem.

— Tud-e valamit angolul?

— Valamit nem, de többet igen.

— S otthon mivel foglalkozott?

Már olyan voltam, mint a kakas, amelyik három kerítésen is átrepül a tyúk után, de nemcsak a tyúk miatt, hanem nagyrészen azért is, hogy a másik kakas ölje a méreg. Itt a tyúk az alkalmazás volt, a másik kakas Fuksz ur, a kerítés pedig a kérdések alkották. Gondoltam, hogy ezen az utolsó kérdésen a Garmada ur ujság-tudósító bizonyítványával tudok a legbiztosabban átrepülni. Elévettem hát, odaadtam Fenyő urnak és azt mondtam:

— Többek között ezzel is foglalkoztam.

Nagy hatást keltettem az irással, mert az öreg szakállas rövid tanulmányozás után így szólt:

Rendben van. Egyelőre tizennyolc dollár.

(Folyt. köv.)

Az Országfejlesztési kölcsön

jegyzései lezáródnak

1934 november hó 30-án

Négyszer évente

1935 február 1

kezdettel, összesen 5 milliárd lejegyzése esetén

45.000 kötvény

lesz visszaváltva egyenként

1.200.— Lei-el

Ugyancsak

1935 február 1-én

kihúznak

73 nyereményt

és pedig

2 egyenként 3 millió Lei

3 egyenként 1 millió Lei

5 egyenként 500 ezer Lei

5 egyenként 250 ezer Lei

58 egyenként 100 ezer Lei

Az összes nyeremények, amelyek

1935 február 1-én

lesznek kihúzva

16 millió leit

tesznek ki.

Ugyanezen nyeremények, ugyanolyan összeggel kihúzatnak:

1935 május 1-én

1935 augusztus 1-én

1935 november 1-én

Még van idő, jegyezzenek

Országfejlesztési kölcsönt

A Mezőség és a Mócvidék határán,

A Maros régi medrének helyén, először a Solvay-üzemek hatalmas kéményei és az üzemhez tartozó épületsorozat jelentti Marosujvárt. Aztán jön a sóbánya. E kettő körül csoportosul elsősorban Marosujvár élete, természetesen, mint mindenütt a világon, megcsappant lehetőségekkel. Amíg azonban máshol a természet csökkentése szorította le a lakosság élet-lehetőségét, addig Marosujvár két üzeménél még sincs a terjesztés redukálásáról. A marosujvári munkanélküliség előidézője boldogtalan természetünk másik nyavalyája: a racionalizálás. Részen modern, munkásokat pótló új gépek izembehelyezése, részben pedig a munkanélküliség kihasználásának ama eredeti formája révén, hogy nem pótolják a nyugdíjazott és elbocsátott munkások létszámát, hanem fokozott teljesítményre szorítják a munkásokat. Régebben a sóbánya 1000, a Solvay-üzemek 200 munkást és hivatalnokot foglalkoztatott. Ma a bánya 320, a Solvay pedig mintegy 250 alkalmazottat foglalkoztat. És emellett a természet csak fokozódott...

A két üzem árnyékában 5000 lakos húzódik meg, illetve 8000, mert bölcsek közgazdászunk meg munkás és a többi nem parancsra szavazók ellensúlyozására hozzászolt két közlekedési út: Csongvát és Felsőujvárt. A hozzájárulás azonban csak elméleti, illetve választási, mert Marosujvártól mindkét községet kilométerek és beépítetlen területek, mezőségek választják el. Mert a közgazdász gondoskodása a hozzájárulással végleg kimerült. Hogy ez a terület valaha rendezés alá is kerülhet, — ez a gondolat valószínűleg még fel sem merült Marosujváron, mert, ha fel is merült, egész bizonyosan elnyomta ezt az ötletet magának Marosujvárnak a rendezetlensége.

Az utolsó választások előtt hirtelen befejezték a főútvonal évek óta tervben levő járda-berendezését munkálatait — az egyik oldalon, itt már tehát vízben, sárban is némi normális közlekedésféle bonyolítható le. A többi?... egyelőre az esővíz gondoskodik a betöltésükről. Ez ugyan nem felel meg teljes egészében a modern városrendszert alapvonalainak, tehát, valószínűleg arra gondolnak, kell valami szórakozás a nyári hónapokban idevezető néhány száz nyaralónak. Mert, hogy el ne felejtsük rólunk, Marosujvár harmadik keresleti lehetősége az idegenforgalom. Fürdői-kei kitűnő gyógyhatása így is átlag ezer nyaralót vonz a nyári hónapokban, de egy kis tervszerűséggel, egy kis kényelemmel milyen könnyű volna ezt fokozni! Ez a tervszerűség azonban csak bizonytalan, néhány évi időközben merül fel: választások idején, aztán megint magára ölti Csipkerózsika jótékony fátyolát a legközelebbi választásokig.

Társadalmi élete — sajnos — már nem is reményteljes, hanem felekezeti szerint oszlik meg. Kétféle felüli katolikus és református magyar lakja Marosujvárt. Ehhez bizvis hozzátartozhat a hatszáz lélekszámmal zsidóság is. És, hiszen éppen ekörül van a baj, a magyar nemzetiség lassankint vallási szektákba szakadozik Marosujváron. Egyes jótékony és kulturális intézmények, amelyek néhány év alatt még az összmagyarság érdekeit szolgálták, felekezetenként csoportosultak. Például, ahogyan így lehet megvilágítani: volt egy dalárda, amelyik minden kulturális, vagy jóindulatú megmozdulásnál rendelkezésre állott magyar mozgalomnak. Tagjai egyformán reklámoztak katolikusokból, reformátusokból és másokból és így természetesen pártfogó is. Ez megszűnt: felekezeti szerint oszlik meg és a dalárda anathéma alatt tilos reformátusnak a katolikus — mondjuk — dalárdában helyet foglalnia és viszont. Ez az erőmegosztás természetesen mindent szolgált, csak magyar többségi érdeket nem.

Hogy ki, vagy kik a felelősök ezért?... Az igazgató nem érzi magát hivatottnak itélkezni, hanem, az is lehet, személyében talán senki, csak az idő, amelyben élünk s amely úgy alakul, ahogyan a gyűlöletet, mint a betegséget egy ismeretlen bacillust, melynek néhány tüneti orvos hiába keresi az ellenmérget... Ami baj volt, anélkül is a magyarság érezte meg legjobban. Elbocsátások, nyugdíjazások, de ezenkívül elzárta előttük itteni legfontosabb foglalkozásuk útját: megszakította a bányászmozgalmakat, akiknek minden erre nevelődött, ebben a foglalkozásban állt fel. Ma a hivatalnok és a kereskedő-üzem munkanélküliséit nyelvi. És éppen a fenyegető felsorolt okoknál fogva, hiányzik minden olyan magyar szerv, amelyik, ha nem is tudna segíteni, a mélyen gyökerező bajokon radikálisan segíteni, összefogással sok mindenen segíteni tudna.

Egyetlen református elemi iskolája megkövetel minden sem tud eleget tenni az új generáció nevelésének, de gondolni sem tudnak bővítésre, mert ennek a fenntartása is néha csaknem elhatárolt akadályba ütközik. Hol vagyunk mi, és ezért a továbbképzés lehetőségétől?...

Egy községi választás színjátéka a liberális uralom alatt

Hogyan lett Milea Aurél dr., a marosujvári község tanács diktátora. Választás a várostól 3 kilométernyire, 5 órás lévedéssel a szavazatok lezárásánál

Egy város, ahol megtartották a községi választást. Egy város, amely a mai interimáris világban választott tanáccsal dicsekedhetik. Illetve, ne szaladjunk olyan messzire, csak dicsekedhetne, de ezt nem teszi. Hallgat róla olyan mélyen, hogy hozzá képest a közmondásbeli dinnye ordító csecsemő. Ami azt illeti, igaz, nincs sok eldicsekedni valója a marosujvári polgárnak városi tanácsával, de szégyelneivalról szó sincs azért. Elvégre Milea Aurél dr. nem találta fel, csak alkalmazta Marosujváron is, mint a kormány helybeli teljhatalma diktátora, a megszokott választási rendszert, mert neki nem dicsekedni valóra, hanem saját használatára alkotott tanácsra volt szüksége.

Igy is történt.

NESZE SEMMI...

Amikor Marosujváron kiírták a községi választást, Milea Aurél dr. képviselő, a liberális párt vezetője felszólította a magyar pártot, hogy egyezzenek meg a városi tanács tagjaira vonatkozólag. A magyar párt nem zárkózott el a tárgyalások elől, amennyiben hajlandók a magyar kisebbség jogos igényeit teljesíteni és kiküldte dr. K. Nagy Bélát, dr. Nagy Samut és Csiky Istvánt a tárgyalások lefolytatására.

A magyar pártnak első követelése az volt, hogy a városi tanács ismerje el, illetve adja meg a szabályszerinti 40 százalékos iskolafenntartási illetéket az összes iskolák részére.

Milea dr. hallani sem akart a kérés teljesítéséről, amit azzal okolt meg, hogy ebben a kérdésben ő az intézkedési jogot az iskolaszékek tartja fenn. Ehhez viszont a magyar párt nem járult hozzá, mert az iskolaszékek egyetlen magyar tagja

sincs, tehát nem várhat semmit tőle. Kérte továbbá a magyar párt, hogy a községi alaphól egyformán segítsék az összes egyházakat. Milea ezt is megtagadta. A párt harmadik követelése a magyar nyelvhasználat szabadsága a városi tanácsban, miután a lakosság 50 százaléka magyar anyanyelvű. Ennél a kérdésnél Milea dr. kitérő választ adott, mondván, ő nem ellenzi a magyar nyelv használatát, de garantálni nem tudja. Egyébként, kéri a magyar párt kiküldöttét, ne állítsák előre ezt a kérdést.

Végredményül tehát a párt összes kéréseit elutasította, ezzel szemben felajánlott két tanácstagságot. A kiküldöttek visszautasították Milea ajánlatát és megszakították a további tárgyalásokat.

A MUNKÁSOKKAL NEM SZABAD PAKTUMOT KÖTNI.

A meghiusult tárgyalás után a marosujvári munkásszervezet vezetője, Dregics, aki egyben már volt Marosujvár választott polgármestere, ajánlatot tett a magyar pártnak közös magyarpárti és munkás listára.

Ez a paktum, tekintve a munkásszavazatok egyetemes voltát, egészen bizonyosan biztosította volna a magyar párt és a munkások uralmát a városházán. A párt Marosujvári tagozata egyhangulag a paktum mellett is döntött s a megállapodást a vármegyei tagozat útján felterjesztette a központhoz. A magyar párt központi ügyvezető elnöke azonban rövidesen értesítette a marosujvári tagozatot, hogy a központ nem járul hozzá a megállapodáshoz s nem engedi meg, hogy a tagozat a munkásokkal közös választási megegyezést.

Fürdőváros, — amelyiknek nincs fürdője

Illetve van, de valami kifürkészhetetlen kossága szempontjából éppen annyi, mint ugyanis legfeljebb a fürdőidény alatt, két hétnél tovább a fürdővendégek s utánuk bezárbi fürdőidényig. Így tehát kilenc és fél nyilvános fürdőhöz, — hacsak nincs kedve a város csatornázása mindenre alkalmasnak el magukat a marosujvári polgárok, amelyeknek még rendezetlenebb eszébe a külön fürdőszoba „luxusa”?

Öt ezer embert igazán megillet legalább is, ha a városi tanácsnak a legpesszimista alatt álló lakosság tisztálkodási hajlamai egyik fürdőt nyissák meg, hátha nem is

lenül bölcsek intézkedése folytán a város lakossága nem volna. Marosujvár két fürdője és fél hónapig van nyitva, akkor elpárák szépen a fürdőket is — a legközelebbi hónapig a marosujvári polgár nem jut ve a téli Marosban megfürdeni.

Imas, csak arra nem, hogy fürdőszobák-gárok, de hol van még az a tulnyomó csatornázási viszonyok mellett sem juthatbb egyetlen nyilvános fürdő, még akkor több véleménye is van a kormányzása ról. Indítványozzuk, hogy legalább az olyan indokolt ez a pesszimizmus?...

Földgáz is van, villany is van és a városnak még sincs se földgáz-, se villanyvilágítása

Marosujvárra már régen be van vezetve a földgáz. A Solvay-üzemek és a sóbánya is használja, de ennek ellenére sem a város, sem pedig magánosok nem tudnak hozzájutni a földgázhoz.

Ugyanez a helyzet a villanyvilágítással is. Mind a két üzemnek van villanyerő telepe is, de a városi világítás céljaira egyik sem ad áramot. Magánosokkal itt már másként áll a helyzet.

Vannak, akik kapnak áramot az üzemektől, de mondanunk sem kell, hogy ezt nem méltányossági szempontok döntenek el: csak megfelelő protekció ellenében lehet villanyáramhoz jutni. És amilyen könnyű protekcióval, éppúgy nem használ semmiféle érvelés, ha ez a protekció hiányzik.

Villany és gáz mellet, amint bealkonyodik, egyiptomi sötétség borul Marosujvárra. Az amugy is elhanyagolt utcákon életveszélyessé válik a közlekedés, de a városi tanácsot, pártügyekkel lévén

elfoglalva, ez nem érdekli. Ők, akik hatálon vannak, azok közé tartoznak, akiknek magánhasználatra jut áram, míg a többiek kínlódnak a petróleum világítással és este nem merészkednek ki az utcára, mert utcai világításra még petróleum sem jut...

A városi gazdálkodás nagyobb dicsőségére egy nyolcezer lakosú városban.

Riportok néhány sorban

A város lakossága végre radikálisan intézte el a rég húzódó Maros-gát ügyét. Miután sem a városi, sem pedig állami támogatással nem tudták kiépíteni, közadakozásból teremtettek elő 600 ezer lejt és végre kiépítették a kilenc kilométeres gátat.

Három orvosa van mindössze Ujvárnak. A két hozzácsatolt községgel együtt nyolcezer lakos — és három orvos. Ebből kettőnek — személyenként — három-négy hivatali tisztégre van és csak egyetlen orvos tud magánpraxist folytatni. Aki teheti, a környékbeli városokban keres gyógyulást. Aki nem teheti — és saj-

SAVAZÁS HÁROMKILÓMÉTERNYIRE A VÁROSTÓL

Ezekután már nem állott egységes erő a liberális párttal szemben, de ennek ellenére is sikerrel vették volna fel a küzdelmet, ha Milea dr. olyan trükkkel nem él, ami a legsúlyosabb választási hadjáratokra emlékeztet.

A néhány kilométernyire fekvő Csongva községet éppen azért csatolták Marosujvárhoz, hogy a város magyar és munkásszavazatait az ottani román földművesek szavazataival ellensúlyozzák. Milea

a községi választást Csongvárra tűzette ki, ami azt jelentette, hogy

minden marosujvári szavazónak három kilométert kellett gyalogolnia, ha szavazatát le akarta adni.

De ezenkívül minden utcáskoron őrséget állított fel, akik különböző fenyegetésekkel akarták visszariasztani a „gyanus” szavazókat.

Mindaz azonban még mindig nem biztosította volna a liberális lista sikerét. Milea dr. végső trükkje azonban nagyszerűen bevált.

A választási záróra ugyanis este nyolc órára volt kitűzve s így minden marosujvári szavazó joggal hihette, hogy ráér munkájának elvégzése után átmenni szavazni Csongvárra.

Ezzel szemben a szavazást délután három órakor lezárták, s így a marosujvári szavazók nagy része már nem tudott szavazati jogával élni. Mondanunk sem kell, hogy ilyenmódon Milea Aurélnak sikerült megkapni a többséget és azóta diktátori hatalommal uralkodik a városházán

és figyelembe sem veszi a még ilyen választás alapján is bejutott egyetlen magyarpárti tag felszólalásait.

nos, ezek vannak többségben — azok viselik ennek az állapotnak a következményeit.

Négy kilométer mindössze a vasúti fővonal, Székelykocsárd Marosujvártól. De az indolenciának és menetrendet figyelembe nem vevő vicinális közlekedésnek ez a formája, azt hittük, már csak régi vicinális-vicekben fordul elő. Itt valóság és nem kell Nurminak lenni hozzá, hogy néha a gyalogos hamarabb érjen be Kocsárdról Marosujvárra, mint a kedélyesen pöfögő vicinális.

Heti vásár. Kereskedők és iparosok nehezen várt péntekje. Csongva, Felsőujvár, Nagylak, Csekelaka, Magyarforró, Ispánlaka, Csesztve, Füged, Magyardecse népe felvonul ilyenkor a marosujvári piacra. Buza, vetemények, gyümölcs bőven. Eső, sár ellenére elég türethető forgalom. A környék bányász- és hivatalnoknépe is ilyenkor gondoskodik szükségleteiről. A mérték véka. Buza 63, bab 45, alma 25—40 lejes áron került eladásra. Ezek voltak a legkeresettebb cikkek. Egy vagon buza, három vagon bab talált vevőre és elég szép forgalom bonyolódott le az üzletekben is.

Közel 300 munkanélkülije van Marosujvárnak. Tavaly százezer lejt gyűjtöttek össze a munkanélküliek segélyezésére, amelynek az akkori időközi bizottság útján kellett volna szétosztásra kerülni. Ez azonban csak igen kis mértékben fordította eredeti céljára, azzal indokolván, hogy közmunkára fordítják. Ebben az évben még ez sincs. A munkanélküliek a legnagyobb nyomor elé néznek a tél folyamán, ha csak társadalmi összefogással nem gondoskodnak némi segélyezésről, hogy a legnehezebb téli hónapokat átvergődjék valahogy.

Holnap: Lássuk Máramarosszigetet

hogy megint felvirrad a munkáskézésnek s nem kell minden este azzal lefeküdni, holnap is jut-e kenyér, vigabban rikoltanak-e a Solvay-üzemek felhőbe nyúló kéményei?

Ez a virradat bizonytalan, addig jó lenne egy-két utcai lámpa — gondolom, ahogy megpróbálják a feneketlen esti sötétségben nyaktörés veszélye nélkül átvégődni a Fő-utcán. Mert azt elfelejtettünk megmondani, hogy Marosujváron csak alkonyatig tart az élet, az utcai világítás ismeretlen fogalom.

SPORT

Uj sporttalálmány:

A fém-si megjelent és forradalmasítja a sisportot!

A favázat vékony, különlegesen edzett fémlémezzel vonják be, mert a fém ugyan háromszor nehezebb, mint a fa, viszont nyolcszor rugalmasabb és a sitalp gyorsasága éppen kétszeres

Stockholm, november 29.

A sisport terén forradalom van készülben. Mióta a lappok és a norvégek ősi használatba vették a sitalpokat, nem jutott észébe az embernek, hogy a síléceket más anyagból faragják, mint ami a legtermészetesebbnek kinálkozik.

Századok óta fából készül a téli sportok királyának, a síelésnek nélkülözhetetlen kelléke, a karcsu, hosszú, rugalmas síléc.

A jó sínek három fontos kellekkel kell bírnia: rugalmas, aránylag könnyű és tartós legyen. Különösen magashegységben fontos, hogy a sí sikamlóságát biztosítsák.

Erre szolgálnak a különféle hóminőséghez alkalmazott különféle kenőcsök és viaszok, amelyek a fából készült sínél elengedhetetlenek.

Most a legkomolyabb formában kísérleteznek a fémsível. Egyelőre kombinált

siket gyártanak.

A favázat vékony, különlegesen edzett fémlémezzel burkolják be. Ennek óriási előnyei a következők: a fém csak háromszor nehezebb, mint a fa, azonban nyolcszor rugalmasabb.

Az orrhajlásnál nem fordulhat többé elő veszélyes sílőrés. A jó hickory-siken alkalmazott fém-él (Kanten) magától feleslegessé válik a fémburkolat következtében. De ami a legfontosabb, teljesen feleslegessé válik a viaszolás:

a fémsi a legnehezebb nedves hóban is ketszerite olyan sebességgel siklik, mint a legjobban viaszolt fási.

Szakkörökben biztosra veszik, hogy az új kombinált, vagy teljesen fémből készült sí pár esztendőn belül egész Közép Európában kiszorítja a fáléceket.

A sulya annyi, mint a hickory-síé és nem is kerül többé.

Tehát: a fémsí a jövő!

Labdarugás

Milyen Román Kupa-mérkőzés lesz vasárnap? Brassó: ACFR—Soimii, Nagyszeben: Brasovia—HTV. Medgyes: IAR—Vitrometan. Nagybanja: KAC—Phönix. Beszterce: Keramika—Tricolor. Szatmár: Olimpia CFR—Szatmári Törökves. Diócszentmárton: Mures—Sticla. Marosvásárhely: MSE—Nagyszebeni SE. Lugos: Vulturii—Jiul. Arad: TAC—AAC. Tehát legtöbb helyt olyan ellenfelek kerülnek össze, akik a bajnokságban is ellenfelek. Alkalom a revánsra...

Nemzetközi kölyökmérkőzés. Már ilyen is van. Rómában: Wacker Bécs kölyöksapat—Lazio, Milan kölyökkombinált 2:0 (2:0).

A vasárnapi sok kiállítás „hősenek” legtöbbje megintessel uszta meg. Mintha kissé enyhe lenne az időlet...

Sárosi újra formába lendülése volt a budapesti profibajnokság eseménye. Most fő a feje a válogatónak, hogy a decemberi turára ki legyen a center: az újra jó Sárosi, vagy az olaszok ellen nélkülözhetetlen áttörő erejű Avar? Ez mindenesetre kisebb gond, mintha — egy sem lenne...

Fuzionál a Gloria és AMTE — Arad FC néven és profi alapon folytatják működésüket — ez a hír terjedt el Aradon. Már a tárgyalások sikeres befejezésének közeledéséről is tudnak.

Beraneck osztrák bíró vezet a december 9-iki milánói olasz-magyar mérkőzést. Hiába nyert a HTV — a Soimii kapja a pontokat. A vasárnapi nagyszebeni HTV—Soimii másodosztályú nemzeti-

bajnoki mérkőzést a HTV nyerte 3:2 arányban. A Soimii óvott azon a címen, hogy Schöner játékos játszott, bár leltársának kitöltéséből még egy nap hiányzott. Ezen a címen a nemzeti bajnokság bizottságának keddi ülése meg is semmisítette a mérkőzést és a két pontot 0:0 gólaránnyal a Soimii javára igazolta. Ezzel az ősi szezon első helyen befejező HTV a harmadik helyre került, a Soimii egy hellyel ugrott feljebb. A 4. csoport táblázata így módosult:

1. Mures	7	4	2	1	18:12	10
2. Piski CFR	7	4	1	2	28:12	9
3. HTV	7	4	1	2	15:11	9
4. Unirea	7	3	2	2	14:9	8
5. Sticla	7	3	1	3	15:12	7
6. Soimii	7	1	4	2	6:12	6
7. NSE	7	1	2	4	7:13	4
8. Vitrometan	7	1	1	5	8:28	3

Atlétika

A magyar Kelen vasárnapi remek 31 p. 05.8 mp-es idejének értékelése csak most foglalkoztatja a szakköröket. Most derült ki, hogy Kelen idejénél csak a torinoi Európabajnokság két első helyezettje (Salminen finn 31 p. 02.2 mp. és Askola finn 31 p. 03.2 mp) futott jobbat az idén Európában. Az egész világon pedig eddig mindössze tizenkét futó ért el a Kelenénél jobb eredményt.

Korcsolyasport

Halálos szerencsétlenség ért a jégen egy osztrák műkorcsolyázót. Laschitz Oszkár bécsi műkorcsolyázó a műjégy pályán tréning közben nehéz ugrást gyakorolt. Olyan szerencsétlenül zuhant fejére, hogy rövid szenvedés után meghalt.

Vízipólo

Közép-európai vízipólo teremt alapozta meg a magyar uszó szövetség. A tervet úgy Csehszlovákiában, mint Ausztriában nagy rokonszenvvel fogadták.

Szerkesztői üzenetek

N. Farkas, Bal. A körornvosnak van igazsága. Rendszerint azonban nem szívesen tartják be ezt a rendelkezést, hanem suttogásban kimérve is árulnak. Egy darabig megy, de ha rajta csipk az ember, szigorúan megbüntetik.

A. Lajos, Marosvásárhely. Van diplomáciai képviselő, de annak címe a romániai követségek és konzulátusok címjegyzékében nem szerepel. Kis időbe telik, amíg a címetek beszeresszük, mert úgy tudjuk, hogy újabban nemcsak Bukarestben, hanem Temesváron is van.

Cs. M., Nagyszalonta. Érdeklődtünk a monopolnál és azt a felvilágosítást kaptuk, hogy szíveskedjék megírni, milyen pályafutásra akar tulajdonképpen engedélyt kérni, mert ahányféle van, mindenkinél más és más az engedélyezésre vonatkozó eljárás.

KÖZGYÜLÉSI MEGHÍVÓ

Az „Alpha” R. T. Szalámi, Hentesáruhágy és Mészárosok a Brassói Lapok november 24-iki számában közgyűlési meghívót tett közre, melybe leírás hibából az első közgyűlés határidejét december 5-ke lett megjelölve, december 8-ika helyett. Midőn e hibát helyesbítettük, közöljük, hogy az első rendkívüli közgyűlésünk nem december 5-én, hanem december 8-án 10 órakor fog megtartatni a bolonyai Malom-utca 12. szám alatt. Brassó, 1934. november 27. Az igazgatóság.

Primăria Municipiului Braşov

No. 29724/1934.

HIRDETMEY

a községi, kamarai és szenátusi választói névjegyzékbe való beiratkozások ügyében. Közölni szeretnénk, hogy a község, kamarai és szenátusi választói névjegyzékek felülvizsgálása f. évi december hó folyamán történik. A törvényhatóságok mindazon lakóinak, akik a választói névjegyzékbe eddig még nem lettek felvéve, jogukban áll, a törvény értelmében, a választói névjegyzékbe való felvételük felkérni f. é. december hó folyamán kérni. A beiratkozások december hó hétköznapjain, délelőtt 8—12 óra között, a polgármesteri hivatalban (Károly király-u. 53 sz. II. em. 4 ajtó) eszközölhetnek.

1935 évi január hó 1-től 31-ig a választási névjegyzékek betekintés végett ki lesznek függesztve. Ezen idő alatt mindenkinél jogában áll a brassói járásbírósnál (Judecătoria Mixtă) a névjegyzékbe való felvételük vagy fel nem vételek végett felszólalni. Braşov, la 24 Noemvrie 1934.

Comisia Interimară,
Preşedinte: Secretar general
C. Dumitrescu-Păru m. p. Dr. V. Voicu m. p.

Az inyesmester szakács-könyve

Kétszáz kitűnő befőzési recept a háztartási konzerv-készítés minden fajtájából. Ez a hatalmas kötet, összesen 2500 étel és ital készítését írja le. Ára csupán 144 lej. Portó 20 lej. Utánvét 170 lejbe kerül. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában.

Havonként megjelenő DIVATLAPOK

Die Schöne Vinerin, szabásmintával 40 lej
Rekord, magyar- és németnyelvű kiadás szabásmintával 40 lej
Preferances, francia divatlap, szabásmintával 35 Lei
Modes et Trapeaux, francia divatlap, szabásmintával 40 Lei
Femina, francia divatlap 20 Lei
Párisi Divat, francia divatlap 20 Lei
Pósta megrendelésnél kérjük a pénzt előre beküldeni, 5 lej portóköltséggel együtt. Utánvét nem szállítjuk fentieket. Kaphatók a Brassói Lapok Könyvosztályában
Brassó, Kapu-utca 56 58. udvarban.

Most aktuális! Fontos könyvujdonság!
REUMAS BETEGEKNEK
NELKÜLÖZHETELLEN!

A rheumás bajok házi kezelése

Írta: Dr. Engländer Árpád.

Hogyan szabadulhatunk házi kezeléssel a reumás betegségektől?

Az értékes tartalomjegyzékéből: Mi a reuma. — Izületi és izomreuma. — Kórokozók. — Az izületi reuma. — Mikor kezdjük el gyógyítani a reumát? — Hogyan védekezzünk a reuma ellen? — A reumás bajok házi kezelése. — Masszázs. — Borogatások. — Diatermia. — Étrendi előírások. — A fejmok reumája. — Fűrdők. — Helyi melegkezelések. — Hexenschuss. — Homokfűrdők. — Iszap-kezelés. — Ivókurák. — Kádfűrdők. — Kénfűrdők. — Kősvény. — Ledörzsölések. — Lumbago. — Nyaki izom reumája. — Priesnitz borogatások. — Sőfűrdők. — Soványító kurák. — Száraz pakolás. — Thermofoor. — Hőlekezelések stb stb.

Az összes reumás megbetegedések gyógy-módjait a legkimerítőbben tárgyalja ez a kitűnő mű, mely kitűnő tanácsaival valóságos áldás a reumás betegségeken szenvedőknek. Ára csak 72 Lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

Felölsszerkesztő: Kocsis Béla

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Alakítókeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismertelése esetén 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Allást nyer

Keresek egy jobb fiút tanulóknak vegyes üzletembe. Kásoni Dénes Fügáras. 16341

Frizeria J. Rainovici, Cămpina sürgősen keres jó fodrásznőt, aki manikűrözni is tud. 16339

Allást keres

Házvezetőnek ajánlok a háztartás minden ágában jártas munkaszerető idősebb intelligens, szerény igényű nő idősebb urhoz, egyszerű viszonyokba. Leveleket „Fizetés mellékes” jellegre a brassói kiadóba. 16286

Vegyes

Jó menetű vállalat 700.000 lejrel 50%-os társ keresetkötő, holtátke többszörösen biztosítva van. „20%-os évi megtérítés” jellegre leveleket a kiadó továbbít. 16251

Praktikus szabászati tanfolyam után, minden hölgynek biztos kenyérkereset. Ugyanezt Budapest, Bécs, berlini akadémián. Január, februárban, Brassóban és magyar vidékre elmennék. Jelentkezni Modesalon Paner J. Nagyszeben str. Regina Maria No. 5. 16352

Házasság

Jó megjelenésű, saját házai rendelkező, 43 éves iparos és kereskedő, házasságot kötne hozzáillő leánnyal, vagy gyermekkel, házasságát nem hozomány. Fényképes leveleket „Régi becsület” jellegre a kiadóba kér.

BIRI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára köve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától

Bukarest

Dr. Botvinik berlini specialista bőr- és nemibajokban. Rendel 12—2, 5—8-ig. Vasárnap 9—10-ig. Bukarest, Piața Rosetti 6. (Bulev. Carol). Telefon: 3/34—11.

Előnyös áron.

Sp-rherdek, fehérék vagy teketék, emailrozottak és belga kályák

„GLORIA”
KÁLYHAGYÁR

Bukarest Str. Florilor 30
Kérje díjtalan árjegyzékünket.

Gálherokat, keményinget, férfi- és nőruhákat szepen szakaszerden mos, fest, tisztít a brassói „Kristály” gőzmosoda bukaresti fiókja: Strada Regalá 6. 277-b

Se caută

o guvernantă care să roședa perfect limba română pentru doi copii, unu de 7 ani și altu de 2 ani și să poa a prepara pe cei de 7 ani și este în casa la primă. A se trimite referințe, fotografie și cererea de salar pe adresa
Capitan Teodorescu Eugen,
Arad, Piața Arelor Nr 1

Dr. Herczeg Imre Str. Poljiei 3 bis alatt (Regina Maria színház mellett) rendel: bel-, gyermek- és nemi betegnek. Quartz, ultravörös sugarak. Mérsékelt árak. 21193-b

Butorozott szobát keresek centrumban központi fűtéssel, telefonhasználat. Címeket a kiadóba „komoly ur” jellegre. 21155-b

Egyedülálló asszony állást keres, csakis kimondott válaszos zsidó háznál. Jól főz, minden házi munkát végez. Gyermek mellé is megy. Schwartz, str. Raian 54. 21155-b

Erdélyi zsidó családnál butorozott szoba penzióval 2 személy részére kiadó Str. Emigratului 7. Etaj I. prin Antim. 21157-b

Berkovici Lulu kozmetikai intézetében (Bukarest, Str Nicolae Bălcescu 39 bis II. em.) legmodernebb arc- és testápolás, helyifogyasztás, manüeur. Díjtalan tanácsadás. Dolgozó nőknek 50% kedvezmény. Telefon 2-47-51. 21012

Dr. Bíró Borbála fogorvos, Berlinben specializálva legmodernebb öntött arany-munkákban, porcellánkoronákban és gyermekfogászatban. Rendel: Str. Regalá 8. Telefon: 3-36-94. 21191-b

Elsőrendű magyar és francia konyha, diéta előírás szerint, kívánatra házhoz szállítva. Roth Pensio, Bukarest. Str. Alex. Lahovari 33. I. em.

Finom bécsi konyha, különféle diétás étrendek, orvosi előírás szerint. Elegánsan berendezett szobák. Kemény, Str. Nic. Filipescu 32. Telefon: 236/16. 21140-b

Ideálisan központi fűtésű modern üzlethelyiségek, központi fűtéssel, teljesen kész új házban kiadók. Bukarest, Calea Moșilor 59 (Bd. Domnitorilor sarkán). Érdeklődni helyszínen d. u. 3—5-ig. 21147-b

Universal gyalugépek, szek, jókarban levő, 50 cm-től felfelé, esetleg dinamóval együtt. Cím: Ludovic Sziggyártó, Constanța, Str. Griviței 45. 21101-b

Kiadó lap- és nyomtatás: Lap- és könyvkiadó R.T. Braşov